Proletari din toate țările, uniți-vă!

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

LUMINA MARELUI OCTOMBRIE

De la asaltul Palatului de iarnă la asaltul Cosmosului... Două evenimente epocale, boltite uriaș deasupra Universului, în cei 42 de ani care au trecut de la Marea Revoluția Socialistă din Octombrie.

În zorile erei socialiste, cînd salvele „Aurorei" vesteau nașterea primului stat al muncitorilor și țăranilor, s-au adunat în jurul lui toate conștiințele înaintate ale omenirii, făcînd zid de apărare împotriva atacurilor vrăjmașe. Oamenii muncii au înțeles chiar atunci semnificația revoluției și consecințele pozitive uriașe pe care le va avea asupra dezvoltării ulterioare a istoriei.

Primul stat socialist s-a născut cu un program de înfăptuiri ce avea să stîrnească, în aceeași vreme, admirație, uimire. Revoluția victorioasă preluase o moștenire grea. Rusia fusese una din țările cele mai înapoiate din punct de vedere economic; cultura ei, cunoscută în toată lumea, nu reușise să pătrundă în rîndul poporului, pe care țarismul îl ținuse de secole în mizerie și ignoranță. Chiar și un spirit avîntat ca scriitorul englez H. G. Wells considera drept utopice planurile pe care Lenin i le înfățișa, plin de încredere, în birourile neîncălzite și deabia luminate ale Kremlinului.

Dar istoria a arătat că adevărul era de partea lui Lenin și astăzi ni se pare firesc ca oamenii care au asaltat și au învins cel mai puternic dintre bastioanele întunericului să fie și primii exploratori ai Cosmosului.

Cucerirea Cosmosului este o urmare a Marelui Octombrie și a victoriei în războiul civil, consecința planurilor cincinale antebelice ce au transformat Uniunea Sovietică într-un puternic stat industrial-agrar. Capacitatea economică și științifică actuală a Uniunii Sovietice este o urmare a muncii de reconstrucție de după al doilea război mondial, desfășurată într-un ritm cu adevărat socialist, este urmarea măsurilor luate în ultimii ani de P.C.U.S. și guvernul sovietic pentru continua înflorire a industriei și agriculturii Uniunii Sovietice.

Mărețul plan septenal — planul construcției desfășurate a comunismului — a înaripat voința popoarelor U.R.S.S. Încă din primul an au apărut numeroase inițiative de masă pentru realizarea septenalului înainte de termen. Cifrele impunătoare sînt traduse în viață în ritmuri cu totul noi. Progresul tehnic a devenit în Uniunea Sovietică cauza întregului popor. Recent, a fost adoptat planul de stat și bugetul pe 1960 — cel de al doilea an al septenalului. Datorită succeselor de pînă acum, realizările anului 1960 vor fi hotărîtoare pentru îndeplinirea septenalului înainte de termen.

Ideile Marelui Octombrie au căpătat o nouă strălucire și o nouă forță de atracție pe fundalul marilor succese ale Uniunii Sovietice, ale tuturor țărilor care fac parte din puternicul lagăr al socialismului. Lagărul socialist exercită o influență hotărîtoare asupra tuturor laturilor vieții, inclusiv asupra laturilor esențiale ale vieții internaționale contemporane. În lumina Marelui Octombrie și a victoriilor de astăzi ale Uniunii Sovietice și ale întregului lagăr socialist, problemele păcii și războiului tind să fie rezolvate pe o cale necunoscută pînă acum în istoria relațiilor dintre state. Politica iubitoare de pace a Uniunii Sovietice și a tuturor țărilor socialiste, remarca N. S. Hrușciov la ultima sesiune a Sovietului Suprem, a deschis în fața omenirii calea evoluției societății fără războaie, pe baza colaborării pașnice. Acesta este un rezultat al influenței excepționale pe care o exercită lagărul socialist în frunte cu Uniunea Sovietică asupra cursului evenimentelor din lumea întreagă. Acum 42 de ani, Decretul pentru pace al puterii sovietice putea să apară în ochii unora drept o nobilă utopie. În prezent, înlăturarea războiului din viața popoarelor este o posibilitate întru totul realizabilă.

Omenirea fără arme, bizuindu-se pe adevăr și rațiune! Pînă mai ieri — un proiect generos al visătorilor. Astăzi, un punct pe ordinea de zi în agenda celui mai înalt for internațional. E o cale lungă, străbătută într-un timp, relativ, scurt: 42 de ani, de cînd țara Marelui Octombrie lansa lumii chemarea spre pace.

Uniunea Sovietică a militat neîncetat pentru acest țel. Chiar și în anii de maximă încordare internațională, guvernul sovietic n-a încetat o clipă să facă apel la voința popoarelor și la rațiunea conducătorilor acestora, pentru a se bara calea războiului. Pacea este condiția firească a omenirii, tot așa cum socialismul reprezintă viitorul ei. Întrecerea pașnică și nu aceea armată trebuie să hotărască asupra valabilității celor două sisteme. Popoarele sovietice și toate popoarele lagărului socialist, ferm convinse de superioritatea orînduirii noi, s-au angajat pe această cale, la capătul căreia se află victoria deplină.

Poeții au denumit toamna anului 1959 — toamna speranțelor. Într-adevăr, numeroase evenimente îmbucurătoare justifică această denumire.

Ideile revoluției victorioase în urmă cu 42 de ani se dovedesc astăzi mai puternice ca oricînd. Uniunea Sovietică construiește cu succes bazele comunismului; țările de democrație populară înaintează victorios spre socialism. Mișcarea pentru pace și progres a cucerit inima tuturor popoarelor. În această toamnă, socialismul reprezintă deopotrivă speranțele oamenilor ca și multe dintre năzuințele lor împlinite.

VEAC NOU

Citiți în paginile 13—20

Lucrările celui de al V-lea Congres A.R.L.U.S.

TELEGRAMA

Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Romîn
Consiliului de Miniștri al R. P. Romîne

Participanții la cel de al V-lea Congres al Asociației Romîne pentru Legăturile de Prietenie cu Uniunea Sovietică adresează un fierbinte salut Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Romîn și Consiliului de Miniștri al Republicii Populare Romîne.

Exprimînd simțămintele milioanelor de oameni ai muncii de pe întreg cuprinsul patriei noastre, Congresul a prilejuit o puternică manifestare a prieteniei pe care poporul romîn o nutrește față de marele popor sovietic.

În răstimpul care a trecut de la ultimul său Congres, A.R.L.U.S.-ul, călăuzindu-se după indicațiile Partidului, s-a străduit să-și îndeplinească cît mai bine sarcinile ce-i revin, dîndu-și contribuția la opera de construire a socialismului în patria noastră, de educare a oamenilor muncii în spiritul patriotismului și internaționalismului socialist, al prieteniei față de Uniunea Sovietică și al atașamentului față de cauza păcii.

Conștienți de măreția cauzei noastre, asigurăm Comitetul Central al Partidului Muncitoresc Romîn și Consiliul de Miniștri al Republicii Populare Romîne că vom munci cu dragoste și entuziasm sub conducerea partidului, pentru înflorirea patriei noastre scumpe, Republica Populară Romînă, pentru victoria socialismului, pentru întărirea continuă a prieteniei romîno-sovietice, pentru apărarea păcii.

Trăiască Partidul Muncitoresc Romîn, în frunte cu Comitetul său Central, conducătorul iubit al poporului nostru!

Trăiască Guvernul Republicii Populare Romîne!

Trăiască lagărul păcii, democrației și socialismului, în frunte cu Uniunea Sovietică!

Trăiască pacea și prietenia între popoare!

Crucișătorul „Aurora"

Anul XV

6 NOIEMBRIE 1959

20 PAGINI, 1 LEU

44 (764)

Semnele timpului

Completări la discursul despre fericire...

In numărul de săptămîna trecută al revistei noastre ne-am îngăduit să glosăm, în aceeași pagină, pe marginea unui discurs despre fericire ținut de un lăcătuș-montor sovietic. Faptul în sine era extrem de semnificativ și de revelator atît pentru noul tip de muncitor care a apărut în Uniunea Sovietică, cît și pentru stările de lucruri din țara comunismului triumfător, care fac cu putință ca un discurs despre fericire să poată fi exemplificat chiar cu auditorii din sală.

O dare de seamă asupra rezultatelor sesiunii de toamnă a bacalaureatului francez ne îndeamnă să revenim cu completări la același subiect. Căci atît printre temele pentru lucrările scrise la limba franceză, cît și printre cele pentru tezele de la seria matematicii se aflau o seamă de întrebări în legătură cu fericirea... și cu reversul ei. Astfel, primul subiect pentru lucrarea scrisă la seria matematici era formulat sub formă de interogație și suna așa: „Căutarea fericirii poate fi conciliată oare cu exigențele moralei?" Iar cel dintîi subiect pentru teza la limba franceză cerea dezvoltarea acestei idei a unui scriitor contemporan: „Dacă toți romanticii au știut să vorbească despre durere, înseamnă că ei simțeau instinctiv că aceasta era adevărata lor noblețe". Și tinerii erau invitați să comenteze această opinie, sprijinindu-se pe exemple furnizate de lecturile lor.

Nu putem ști — darea de seamă despre care am amintit nu pomenește nimic în legătură cu asta — dacă au fost adolescenți francezi care să considere că durerea este cea mai potrivită modalitate sufletească pentru ca omul să-și poată vădi adevărata lui noblețe și nici nu putem cunoaște chipul în care au crezut ei că poate fi conciliată căutarea fericirii cu exigențele moralei. Dar în același număr de ziar am aflat cîteva cifre cumplite despre costul cursei înarmărilor și ne-am spus că, fără îndoială, și tinerii francezi socotesc că lumea de astăzi suferă de necazuri mai mari decît spleenul romanticilor și că fericirea nu este în primul rînd o problemă de etică, ci de cea mai elementară aritmetică. Căci iată aceste cifre: un port-avion costă 300 de milioane de dolari, un avion de vînătoare 2 milioane de dolari, un avion de bombardament 8 milioane de dolari și se vorbește acum în Occident de un nou tip de avion de luptă „B 70", care ar costa chiar 10 milioane de dolari.

Drept care am dori să ne imaginăm că măcar unele din lucrările scrise la bacalaureatul francez trebuie să se fi încheiat așa: „Durerea romanticilor era floare la ureche pe lîngă nesfîrșita durere a unei lumi care a înregistrat 20 de milioane de jertfe în războiul trecut și este amenințată cu distrugerea totală într-un război viitor. Etica și logica vremii noastre ne spun că fericirea nu va putea fi cucerită de întreaga omenire atîta timp cît enormele cheltuieli irosite în scopuri distructive nu vor fi transferate către construcția de locuințe, școli și spitale, către o uriașă ridicarea a standardului de viață al întregii umanități".

D. H.

Lev Prisant: Studiu

Erskine Caldwell la Moscova

De cîteva zile se află la Moscova celebrul scriitor american Erskine Caldwell.

Intrebat de un redactor de la „Literaturnaia gazeta" cum intenționează să-și petreacă timpul la Moscova, Caldwell a răspuns:

— Sînt extrem de ocupat, totuși aș dori să mă pot plimba pe străzi, să privesc locuitorii Moscovei. Capitala dumneavoastră place prin arhitectura ei, prin amploarea construcțiilor, prin abundența de spații verzi. Apoi aș dori să mă întîlnesc cu cititorii mei... După care sper să pot vedea baletul sovietic. Ați putea întreba, desigur, de ce n-am fost la spectacolele date de balerinii sovietici în S.U.A. Dar interesul arătat de americani a fost atît de mare, încît n-am izbutit să capăt un bilet. Aici am cunoscut o serie de scriitori printre care Kataev, Ceakovski, Salinți, și am să mă mai întîlnesc și cu alții...

De vorbă cu Vera Panova

Dintr-o convorbire recentă avută de Vera Panova cu un redactor de la „Literaturnaia gazeta" am putut desprinde cîteva informații revelatoare despre felul cum e organizat șantierul literar al scriitoarei și despre planurile ei de viitor.

Am aflat astfel că Vera Panova scrie totdeauna dimineața. Și că nu există lucru care ar putea s-o desprindă de la masa de scris... Vera Panova nu și întocmește în prealabil un plan amănunțit al cărții la care lucrează, nu schițează caractere, portrete. N-are nici măcar un carnet de note, în afară de cazul cînd materialul cere un studiu special, cercetări de istorie etc.

— *Momentele principale* — a arătat Panova — *ți se întipăresc oricum în minte și nu le lași să-ți scape. Pentru mine, personajul începe să trăiască în clipa cînd a scos primul cuvînt și eu l-am auzit. După asta poate vorbi despre orice, poate să țină discursuri ori să-și mărturisească dragostea, eu îl aud la fel de limpede de parcă mi-ar vorbi la ureche.*

Dar se întîmplă uneori ca personajul să ajungă pînă la ultima pagină și să tacă. De cîte ori pagini întregi, gata scrise, trebuie aruncate la coș și munca luată aproape de la început. Așa mi s-a întîmplat și cînd am scris „Anotimpuri" și cînd am lucrat la „Romanul sentimental", la care am muncit mult și din greu...

In clipa de față Vera Panova lucrează la un nou roman care se va chema „Străzile Leningradului".

— *Vreau să scriu un roman frumos, optimist despre locuitorii din orașul nostru* — a mărturisit scriitoarea. — *Nu m-am născut la Leningrad dar am îndrăgit nespus de mult orașul. Cred că-i cel mai frumos loc din lume...*

Printre planurile de viitor ale scriitoarei se mai află un alt roman, o piesă... Dramaturgia este de altfel o veche și statornică pasiune a Verei Panova...

Ce se poate întîmpla cînd reciteşti o carte

Există cărți pe care din cînd în cînd dorești să le reciteți spre a-ți rememora o anume atmosferă, anume personaje ori episoade. Romanul „Port-Arthur" al lui Alexandr Stepanov se poate număra fără îndoială printre acest soi de cărți, care ne-au fermecat atunci cînd am luat cunoștință de ele prima oară.

Dar iată ce i s-a întîmplat unui publicist sovietic, pe nume V. Marianovski care, în timp ce-și petrecea, nu de mult, concediul într-un sanatoriu balnear, s-a apucat să recitească „Port-Arthur".

„Văzîndu-mă că citesc cu atîta interes „Port-Arthur" — *a relatat publicistul într-o revistă literară sovietică* — o soră de la sanatoriu mi-a spus: „Am o surpriză pentru dumneavoastră. Aici, în oraș, locuiește o eroină a cărții — Vera Belaia... Vă sfătuiesc să-i faceți o vizită...".

...Mi-a deschis ușa o femeie în vîrstă; dar cu o privire strălucitoare, tinerească. Și mi s-a prezentat:

— Lidia Vasilievna Kobeliatkaia.

Trebuie să mărturisesc că am fost puțin dezamăgit. „Kobeliatkaia" — mai mergea, dar de ce Lidia și nu Varvara?" — m-am întrebat. Înțelegîndu-mi parcă nedumerirea, interlocutoarea mi-a explicat zîmbind:

— Vă miră, desigur, numele meu. Dar iată cum stau lucrurile: Alexandr Nikolaev Stepanov a scris romanul pe baza unui jurnal ținut de tatăl lui — căpitanul Stepanov, care a comandat o baterie de mortiere la Port-Arthur. Eu eram pomenită ca fiica generalului Belii. Alexandr Stepanov a lucrat la roman în timpul războiului și n-a putut să dea de mine. Dar nu-i nici o nenorocire, căci a izbutit să-mi descrie caracterul foarte bine... De multe ori primesc scrisori de la oameni care se interesează de tatăl meu — generalul Vasili Fiodorovici Belii — a continuat Lidia Vasilievna. La sfîrșitul părții a doua a romanului se vede că generalul Belii cade prizonier. Și chiar așa s-a întîmplat. Japonezii au propus tatii să-l elibereze cu condiția să le dea în scris că n-are să mai lupte împotriva lor. Dar tata a refuzat categoric. Împreună cu tata a căzut prizonier și fratele meu Leonid, ofițer de artilerie care a luptat și el la apărarea Port-Arthurului. De altfel — a adăugat Lidia Vasilievna — și ceilalți doi frați ai mei au fost artileriști. Iar respectînd „tradiția" m-am căsătorit, la rîndul meu, cu un artilerist, de unde și schimbarea numelui de familie...".

Elogiul bibliotecarului

Cine urmărește presa sovietică poate să se convingă cu cele mai diverse prilejuri de cinstea în care e ținută de opinia publică sovietică meseria de bibliotecar. Spre exemplificare, ne-am îngădui să dăm cîteva citate mai ample — care ni s-au părut foarte elocvente — dintr-un recent articol al scriitorului Iuri Iakovlev despre nobila activitate a bibliotecarilor.

...In ultimul timp — a amintit scriitorul — dezvoltarea furtunoasă a chibernetici face să se nască de multe ori întrebarea: ce meserii vor fi înlocuite de mașinile electronice de calculat? Dacă bibliotecarul s-ar mărgini să pună la dispoziția cititorului cartea cerută, se înțelege că el ar putea fi ușor înlocuit de o asemenea mașină, căci ar fi deajuns să rostești un titlu și mașina ar scoate cartea dorită. Dar un adevărat bibliotecar nu este numai un paznic al unui depozit de cărți, ci și un mic savant, un cercetător și un lucrător creator, căci orice bibliotecă mare este un zăcămînt alcătuit din uriașe straturi de cultură, pe care nu oricine le poate descoperi. Un om obișnuit calcă pămîntul și nu observă nimic. Dar geologul, cu ochiul lui ager, știe să descopere bogățiile ascunse. La fel, bibliotecarul îl ajută pe cititor să descopere comorile literaturii.

Căci, ca să fim sinceri, pentru cei mai mulți cititori părerea bibliotecarului despre o carte are mai mare preț decît o recenzie apărută într-un ziar. De el atîrnă soarta cărților noastre...

Cei mai buni bibliotecari sînt oameni de cultură. Și asta nu pentru că au studiat într-un anume Institut superior de învățămînt — ci pentru că, aflați lîngă un izvor de cultură, cum e cartea, și-au însușit multe cunoștințe. De multe ori acești oameni se pot măsura în erudiția lor cu unii „savanți".

Căci biblioteca nu este numai un loc de cinste, în care se păstrează cărțile, ci și un mic laborator de creație... In orice bibliotecă ai intra, dacă te așezi liniștit mai la o parte poți fi martor la multe discuții literare interesante. Poți afla părerea directă a cititorilor despre o carte sau alta... Și de obicei, în centrul unor astfel de discuții improvizate se află bibliotecarul. El are ultimul cuvînt. Iar acest cuvînt este foarte important pentru destinul cărții...".

Sînt cuvinte care, ni se pare, răsplătesc pe merit o activitate extrem de utilă societății.

● Academicianul francez André Mason, directorul Institutului de slavistică din Paris, a făcut o călătorie la Moscova. In cursul vizitei, savantul francez a avut întîlniri cu colegii săi sovietici, cărora le-a relatat despre noile lucrări ale slaviștilor francezi, despre interesul manifestat în țara lui pentru literatura rusă și despre o seamă de lucrări recent apărute la Paris închinate operei lui Cehov, Lev Tolstoi, Alexei Tolstoi, Maiakovski ș.a.

● La Moscova s-a deschis o expoziție de artă plastică americană, care cuprinde aproximativ 150 de lucrări de pictură, grafică și sculptură ale celor mai de seamă artiști americani din secolele XVIII XX.

● Poate că niciodată pînă acum aeroportul din Tașkent n-a găzduit atîția scriitori ca în toamna aceasta. Oaspeții n-au venit acolo pentru adunări festive sau la vreun congres ci... din cu totul alte motive.

Uniunea scriitorilor din R. S. S. Uzbekă a luat anume inițiativa de a face cunoscută oamenilor muncii din republică literatura popoarelor frățești. Și a hotărît să organizeze, la Tașkent și în alte orașe din Uzbekistan, un ciclu de seri literare.

Ciclul a fost deschis de scriitori din Moscova, iar cînd, după douăsprezece zile petrecute în Uzbekistan delegația din capitala sovietică a plecat acasă, pe aeroportul din Tașkent a aterizat un avion cu oaspeți din Ucraina, care vor fi urmați de scriitori din Tadjikistan, Bielorusia, țările Baltice...

● Ziarele din Washington publică comentarii elogioase pe marginea vizitei în S. U. A. a delegației de compozitori sovietici, condusă de Dmitri Șostakovici. Compozitorii sovietici vor rămîne în S.U.A. pînă la 21 noiembrie și vor vizita mai multe orașe printre care San Francisco, Los-Angeles, Louisville, Philadelphia, Boston, New York etc.

Ei se vor întîlni cu compozitori de frunte și cu alți reprezentanți ai vieții muzicale din America, vor vizita școli de muzică, conservatoare și vor dirija orchestre americane care vor interpreta lucrări scrise de compozitori sovietici.

● Teatrul „Max Rheinhardt" din Berlin a pus în scenă piesa „Pămînt desțelenit" după romanul cu același nume de Șolohov.

● Concertele date la Helsinki de violonistul sovietic Igor Bezrodnii se bucură de un mare succes. Presa finlandeză a relevat virtuozitatea muzicianului sovietic, perfecțiunea lui tehnică.

● In saloanele Academiei de arte plastice a U.R.S.S. s-a deschis o mare expoziție, care cuprinde două mii de studii, compoziții sculpturale și desene.

Sînt lucrări create de studenții Institutului „I. E. Repin" cu prilejul deplasărilor de creație și al practicii din vara aceasta.

Vil Parșinas: Pescar

veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

Redacția și administrația: București, Str. Ion Ghica, 5 telefon 13.03.10.

ABONAMENTE:

pe 3 luni 10 lei; pe 6 luni 20 lei; pe un an 40 lei.

Spre primul loc

În ultimii 5 ani, pe baza măsurilor inițiate de Partidul Comunist și Guvernul sovietic, are loc un nou și puternic avînt al agriculturii sovietice. Producția medie anuală pe perioada ultimilor 5 ani în comparație cu perioada precedentă, a crescut la cereale cu 39 la sută, la sfecla de zahăr cu 68 la sută, la bumbac brut cu 20 la sută. Producția animalieră a sporit astfel de 1,4 ori la carne și de 1,6 ori la lapte (în 1958 față de 1959).

Ritmul rapid de dezvoltare a agriculturii sovietice se vădește și mai puternic în comparație cu ritmul dezvoltării agriculturii în principala țară capitalistă : S.U.A. În perioada 1954-1958, ritmul mediu anual de creștere a producției agricole a fost în U.R.S.S. de peste 8 la sută, depășind de 4 ori ritmul mediu anual de dezvoltare a producției agricole în S.U.A., în aceeași perioadă. O constatare asemănătoare se impune și în ceea ce privește creșterea animalelor. Între anii 1953-1958, în U.R.S.S., ritmul mediu anual de creștere a producției de carne a fost de 6,2 la sută, în timp ce în S.U.A. a fost de aproximativ 1,3 la sută, la lapte — 9,6 la sută și respectiv 0,9 la sută, la lînă — 6,4 la sută, în vreme ce în S.U.A. producția de lînă a rămas aceeași.

Ca urmare a avîntului rapid al producției agricole, în Uniunea Sovietică s-a îmbunătățit considerabil corelația dintre ritmul creșterii producției industriale și a celei agricole — principalele ramuri ale sferei producției materiale. Dacă în decurs de 4 ani (1950—1953), sporul mediu anual al producției industriale a fost de aproximativ 15 la sută, iar al celei agricole de 1,6 la sută (raportul fiind de 9:1), în perioada 1954—1957 corelația privind creșterea celor două ramuri s-a schimbat considerabil. Sporul mediu anual al producției industriale a fost de aproximativ 11,5 la sută, iar a celei agricole de 7,1 (raportul fiind de 1,6:1). Așadar, a fost lichidat decalajul între ritmul de dezvoltare al industriei și cel al agriculturii, s-au creat condițiile necesare pentru aprovizionarea industriei cu materii prime agricole și a populației cu produse alimentare.

Obiectivele de mai sus au fost în centrul atenției lucrărilor Congresului XXI al P.C.U.S. Spre sfîrșitul acestui an va avea loc Plenara C.C. al P.C.U.S. care va analiza felul cum sînt aduse la îndeplinire sarcinile septenalului în agricultură. Plenara va analiza stadiul în care se află lupta pentru sporirea producției de cereale, sfeclă de zahăr, bumbac, cartofi, legume, fructe, struguri, etc., precum și stadiul îndeplinirii sarcinilor de creștere a șeptelului proprietate obștească și de mărire a producției de carne, lapte, lînă, ouă și alte produse. De asemenea, Plenara se va ocupa de problemele întăririi colhozurilor și sovhozurilor cu cadrele necesare de specialiști, de problemele mecanizării continue a agriculturii, de ridicarea productivității muncii, reducerii prețului de cost al producției, întăririi gospodăriei obștești a colhozurilor și sporirea bunăstării materiale a colhoznicilor. În cadrul acestui program amplu destinat avîntului continuu și rapid al agriculturii, se vor prezenta rapoarte detaliate de către Consiliul de Miniștri al R.S.F.S.R., de către comitetele centrale ale partidelor comuniste din Ucraina, Bielorusia, Kazahstan, Uzbekistan, Tadjikistan și Azerbaidjan.

Publicarea ordinei de zi a Plenarei, cu multe luni înainte de data la care va avea loc, a permis organizațiilor de partid și maselor largi de oameni ai muncii din agricultură să participe la discutarea problemelor ce vor constitui obiectul lucrărilor Plenarei. În același timp a fost creată o atmosferă de emulație colectivă îndreptată spre descoperirea și folosirea rezervelor din agricultură, în vederea creșterii producției colhozurilor și sovhozurilor, a întăririi gospodăriei obștești, creșterii productivității muncii și reducerii prețului de cost.

În întîmpinarea Plenarei, se desfășoară cu avînt sporit întrecerea dintre colhozuri cu obiectivul ajungerii din urmă, în următorii 2-3 ani, a Statelor Unite în ceea ce privește producția de carne, lapte și unt pe cap de locuitor. Chiar de pe acum, Uniunea Sovietică se situează pe primul loc din lume în ceea ce privește volumul global al producției de lapte și unt. Numeroase colhozuri și republici întregi, cîntărind cu grijă posibilitățile existente, și-au luat angajamentul de a îndeplini cu mult înainte de termen sarcinile septenalului și de a ajunge și depăși S.U.A. în producția de carne, lapte și unt pe cap de locuitor.

Lucrătorii din agricultura R.S.S. Gruzină, de pildă, s-au angajat să îndeplinească sarcinile septenalului, după cum urmează : la producția de ceai, struguri, culturi citrice și tehnice — în anul 1964, iar la producția de carne, lapte, lînă și ouă — în anul 1963. În anul 1959, colhozurile din această republică vor obține, la 100 de hectare de teren agricol, o cantitate de carne de 2 ori mai mare față de anul 1958.

Rezultatele obținute în primul semestru al anului 1959, primul an al septenalului, dovedesc că măsurile destinate sporirii producției vegetale și animale se înfăptuiesc cu succes și că sarcinile septenalului vor fi simțitor depășite.

V. Candelă

AL DOILEA AN AL SEPTENALULUI

Cine nu cunoaște cartea lui N. Mihailov : **„Privind harta U.R.S.S."** ? Dar dacă, luînd din nou în mînă această carte am încerca să ne descurcăm azi pe harta U.R.S.S., s-ar părea că autorul ei nu mai este acel ghid conștiincios și talentat pe care l-am cunoscut cînd am răsfoit pentru întîia oară opera lui. Concluzie, desigur neadevărată. Autorul și cartea au rămas ceea ce au fost, harta U.R.S.S. se schimbă însă mai repede ca rîul lui Heraclit. Cea de azi nu mai seamănă cu cea de ieri, iar schimbările ce vor apare pe cea de mîine au și început să capete contururi sub ochii noștri. Tendința este constantă ; ceea ce deosebește însă un an de altul e ritmul care se accelerează, sînt mașinile care lucrează mai repede, atît de repede încît nu mai pot fi urmărite de mîna și ochiul oamenilor și trebuie să fie supuse controlului automat, sînt inimile ce svîcnesc mai viu.

Anul 1960 nu va face, bine înțeles, excepție de la ceea ce a devenit o regulă bine stabilită. Ceea ce va caracteriza însă anul care începe peste cîteva săptămîni sînt nu numai creșterile cantitative față de anii precedenți, ci și faptul că realizările lui vor determina reducerea timpului necesar pentru înfăptuirea întregului septenal. Din acest punct de vedere, anul 1960 va fi un an remarcabil și schimbările ce le va opera pe harta U.R.S.S. vor fi schimbări din cele mai semnificative.

Ce s-ar putea citi într o eventuală nouă ediție a cărții lui N. Mihailov, ce ar apare la sfîrșitul lui 1960 ?

Urmînd un itinerar care ar merge de la apus spre răsărit, cartea ar putea semnala multe etape, multe popasuri necunoscute edițiilor precedente.

În Republica Ucraineană, atenția ar trebui să se oprească în primul rînd asupra centrelor industriei grele.

Propunerea Republicii Ucrainene de a se asigura dezvoltarea metalurgiei grele în așa fel ca încă în anul 1963 să se atingă obiectivele fixate de planul septenal pentru 1965 a fost aprobată de C. C. al P.C.U.S. și de Consiliul de Miniștri al U.R.S.S.

În afară de aceasta, în republică, în 1960, vor intra în funcțiune uzina de cauciucuri din Dnepropetrovsk, uzina de fire sintetice de la Cerkask, producția de ciment va crește cu un milion de tone, adică cu o cantitate egală cu întreaga producție a anului 1940. Energetica Republicii Ucrainene se va îmbogăți cu producția dată de primele agregate ale hidrocentralei de la Kremenciug pe Nipru și ale marii termocentrale de la Zuikosk. La Kiev va intra în funcțiune cea dintîi linie a metropolitanului.

În Republica Bielorusă se dezvoltă considerabil producția de utilaje industriale : linii automate și semi-automate, poduri rulante, transformatoare de forță. Numai producția de mașini matematice crește de 6 ori.

În republicile baltice vor intra în funcțiune marile unități ale industriei energetice : centrala electrică din Estonia, hidrocentrala de la Kaunas de pe fluviul Niemen și altele. Estonia va face un pas hotărît înainte spre a depăși cei mai înalți indici de producție de energie electrică pe cap de locuitor din lume.

În partea europeană a R.S.F.S. Ruse, nume de localități care evocă vechi amintiri istorice se asociază acum cu noile creații industriale. La Riazan va intra în funcțiune și o mare rafinărie și o uzină de fire artificiale. La Kursk, o nouă uzină de fibre sintetice, în timp ce în împrejurimile orașului sînt puse în valoare într-un ritm accelerat marile zăcăminte de minereuri de fier. La Novo-Lipețk și la Cerepovețk se dezvoltă producția de fontă și oțel.

Trecînd din republică în republică, același tablou al muncii creatoare într-un ritm viu, ilustrează construcția bazei tehnice materiale a comunismului. Pentru această construcție se fac, în anul 1960, investiții ce ating colosala sumă de 225 miliarde ruble, aproape de 6 ori mai mult decît s-a investit în 1940, aproape de trei ori mai mult decît s-a investit în 1950. Părțile răsăritene ale Uniunii Sovietice participă din plin la acest avînt creator general. Pentru dezvoltarea lor, sînt consacrate peste 100 miliarde ruble, adică 40 la sută din totalul investițiilor. De la Urali pînă la Oceanul Pacific, drumul este presărat cu noi mari centrale ale diferitelor ramuri industriale. În Kazahstan, intră în funcțiune primele agregate ale hidrocentralei de la Buhtarima, se accelerează construcția uriașului combinat de cupru de la Dzejkazgan și a minelor de minereu de fier de la Sokolov-Darbei. În Uzbekistan, aurul negru al petrolului, cel albastru al gazelor naturale și cel alb al bumbacului dau republicii perspective nebănuite pînă acum cîțiva ani. De-a lungul magistralei feroviare electrificate Moscova—Irkutsk se înalță noile combinate de cauciuc sintetic de la Kuibișev și Omsk.

Marile construcții industriale rețin privirea, înflăcărează imaginația. Dar nu mai puțin importante sînt schimbările adînci, care măresc eficiența investițiilor și îngăduie ca, cu aceleași cheltuieli, sau cu cheltuieli chiar mai mici, să se obțină un mai mare efect economic. În anul 1960, se vor accentua multe din aceste schimbări. Iată, de pildă, balanța energetică a Uniunii Sovietice. Greutatea specifică a petrolului și a gazelor în această balanță va fi de aproape 39 la sută. Multe miliarde de ruble vor fi economisite numai prin această îmbunătățire a balanței energetice. Sau, să luăm transporturile.

Din totalul transporturilor feroviare, 40 la sută vor ajunge a fi efectuate cu ajutorul locomotivelor electrice și Diesel. Față de anul 1959, va fi economisită o cantitate de 13 milioane tone cărbuni iar economia ce se va realiza la capitolul cheltuielilor de exploatare va fi de 2 miliarde ruble.

Înfăptuindu-se hotărîrile Congresului al XXI-lea al P.C.U.S. și ale plenarei din iunie 1959 a C. C. al P.C.U.S., o mare parte a investițiilor va fi îndreptată spre reconstrucția, lărgirea și reutilarea tehnică a întreprinderilor existente, ceea ce va îngădui o mai eficientă folosire a fondurilor de investiții și un mare cîștig de timp.

Marele volum al investițiilor, folosirea tehnicii noi atît în marile întreprinderi ce se construiesc, cît și în reutilarea întreprinderilor, îmbunătățirea proporțiilor între diferitele ramuri ale economiei și înlăuntrul acestor ramuri vor duce la o simțitoare creștere a productivității muncii, izvor hotărîtor al creșterii producției sociale și al acumulărilor socialiste. Trei sferturi din creșterea prevăzută a producției industriale în anul 1960 va fi obținută prin mărirea productivității muncii.

Al doilea an al planului septenal va face să se apropie termenul realizării planului în întregul lui. În acest al doilea an, se vor obține cu 3 milioane tone mai mult oțel decît prevedea planul pentru 1960, cu 2 milioane tone mai multe laminate și tot astfel și în celelalte domenii productive.

Toate prevederile planului pe 1960 sînt închinate unui țel unic : întărirea potențialului economic al patriei sovietice, ridicarea bunăstării oamenilor sovietici. În toate ramurile economiei naționale se va desăvîrși trecerea la ziua de lucru de 7 și 6 ore. Odată cu creșterea venitului național cu 9 la sută, vor crește veniturile reale ale oamenilor muncii în medie cu 5 la sută. Aceasta înseamnă că în 1960 veniturile reale ale muncitorilor și funcționarilor vor fi de două ori și ceva mai mari ca în 1940, iar ale colhoznicilor de aproape două ori și jumătate. Pentru construirea de locuințe se va cheltui în 1960 mai mult decît s-a investit în întreaga economie sovietică în 1940. În primii doi ani ai septenalului vor fi construite locuințe cu o suprafață echivalînd întregul fond locativ al Rusiei prerevoluționare. În 1960, se vor muta în locuințe noi la orașe 10 milioane de cetățeni sovietici. În afară de aceasta, vor fi construite peste un milion de case la sate.

Pentru nevoile social-culturale ale oamenilor muncii din Uniunea Sovietică s-au prevăzut în bugetul pe anul 1960, 247 miliarde ruble. Știința sovietică, care a izbutit în anul 1959 să lanseze trei rachete cosmice și să fotografieze partea nevăzută a Lunei, va primi în 1960 fonduri ce vor atinge 32,6 miliarde ruble, cu 15,4 la sută mai mult ca în 1959.

Toate acestea dovedesc că sarcina scurtării maxime a termenelor înlăuntrul cărora Uniunea Sovietică va ajunge și va depăși nivelul producției pe cap de locuitor al Statelor Unite se înfăptuiește cu succes. Cea mai bună chezășie a transformării în realitate vie a acestui țel, de importanță istorică covîrșitoare, este amploarea ce a luat-o mișcarea de masă pentru înfăptuirea înainte de termen a planului septenal. Anul 1960 se anunță a fi bogat în rezultate îmbucurătoare. Deputații Sovietului Suprem al U.R.S.S. au votat planul de Stat și bugetul pe 1960, cuprinzînd prevederi ce întăresc și mai mult forța economică a Uniunii Sovietice și prestigiul ei internațional.

Ion Manu

Brigada preluată de Valentina Gaganova a primit titlul de brigadă a muncii comuniste.

Așa începe asaltul Cosmosului... **In clișeu :** laborantă Zoia Arapova în fața oscilografului, în timpul înregistrării funcțiilor fiziologice ale pilotului de încercare, ce se află în camera barometrică.

Visători din toate țările...

„Unde ni sînt visătorii ?" — cu profundă melancolie întreba poetul în urmă cu o jumătate de veac, privind în jurul său, la o lume în care visului i se puseseră cătușe și fanteziei căluș.

Trăim în prezent o epocă în care visul nu numai că a fost descătușat, nu numai că și-a desfășurat larg aripile, dar — și asta e caracteristica fundamentală a vremii — capătă din ce în ce mai des întruchipări în faptă vie. Și nu e de loc întîmplător că cele mai strălucite întruchipări au luat naștere în țara care, prima, a înfăptuit visul de veacuri al omenirii — crearea societății fără exploatare și asuprire. Nu întîmplător aici s-au născut prima centrală atomică și primul spărgător de gheață atomic din lume, de aici au luat calea cosmosului primul sputnik, primul lunnik, prima stație automată interplanetară care a fotografiat reversul Lunei, ce părea sortit unui veșnic mister.

Din această țară a tuturor inimoaselor chemări spre pace și înțelegere între popoare, din această țară a celor mai îndrăznețe visuri și a celor mai luminoase înfăptuiri, a pornit zilele trecute spre cele patru punete cardinale o însuflețită chemare către visătorii de pe întreg globul, un cald îndemn de unire a forțelor pentru rezolvarea problemelor fundamentale ale îmbunătățirii vieții pe pămînt.

„Literaturnaia gazeta", în numărul său din 24 octombrie, publicînd un mare articol-interviu despre giganticul proiect al inginerului sovietic P. Borisov de construire a unui stăvilar de-a curmezișul strîmtorii Behring, cu scopul transformării radicale a climatului Arcticii, invită savanții și inginerii din întreaga lume să relateze în paginile ziarului despre planurile și proiectele lor creatoare menite să contribuie la făurirea unei vieți mai bune pentru oamenii din toate colțurile lumii.

Nu numai chemarea în sine, dar însuși proiectul inginerului Borisov, asupra căruia se dau amănunte inedite, constituie un puternic și stimulator îndemn adresat visătorilor. Gîndiți-vă : prin înfăptuirea acestui proiect, curenții reci ai Oceanului Înghețat de Nord ar urma să se reverse în imensitatea Pacificului, lăsînd cale liberă curentului cald al Golfstreamului, care ar topi ghețurile și ar încălzi clima întregii Arctici. Efectele binefăcătoare ale acestui fenomen uscat de mîna omului ar fi resimțite în întreaga emisferă nordică și, în primul rînd, în partea nordică a U.R.S.S., partea de nord-est a S.U.A., Canada, toată Scandinavia, Germania, Polonia, China, nordul Japoniei. Pustia tundră s-ar transforma într-o vastă grădină și viața ar deveni posibilă pe sute și sute de mii de hectare astăzi deșerte.

Citind această splendidă — și cît de reală ! — utopie modernă (și zborul unui corp pămîntean spre Lună a fost cîndva o utopie !) nu mă puteam desprinde de gîndul că în acea clipă chiar, undeva, poate la cîteva zeci sau poate la cîteva mii de kilometri depărtare, într-un cabinet confortabil sau în baraca unui șantier pe malurile lanțului sau ale Dîmboviței, ale Gangelui sau ale Senei, ale Viltavei sau ale Hudsonului, un alt visător, cu rădăcinile cît se poate de trainic înfipte în pămînt, schițează de-acum (dacă nu l-a și schițat) proiectul transformării Saharei în grădină paradisiacă, al îmbunătățirii radicale a climei pe podișul Tibet, al scoaterii la iveală a bogățiilor din fundul oceanelor, al prefacerii atîtor regiuni încă nelocuite ale globului nostru în regiuni demne de viața stăpînului naturii — omul.

...Acum, în atmosfera creată de importantul eveniment al vizitei lui N. S. Hrușciov în Statele Unite, într-o perioadă de intețire a eforturilor pentru risipirea norilor „războiului rece" de deasupra omenirii, în zilele cînd popoarele aplaudă cu nădejde istoricele propuneri sovietice pentru dezarmarea generală și totală, se conturează tot mai limpede posibilitățile practice de înfăptuire a celor mai fantastice proiecte menite a îmbunătăți viața pe pămînt. Dacă marile puteri ale lumii — și în primul rînd S.U.A. și U.R.S.S. — vor îndrepta prin eforturi comune marile mijloace bănești cheltuite în prezent pentru armamente și întreținerea forțelor armate către transformarea regiunilor aspre ale globului, omenirea va căpăta nu numai un prisos de căldură, nu numai mai multe bunuri pentru trai, ci și atît de necesarul prisos de încredere în viitor și bucurie de viață către care oamenii tind ca florile spre lumină.

Da, aceste flori ale pămîntului — oamenii — vor preface, în pofida oricăror stavile, pămîntul în grădină înfloritoare. Și nu numai pămîntul.

Victor Bîrlădeanu

Realitatea ajunge din urmă ficțiunea

Luna ! O privesc din racheta cosmică ! Ce ciudat pare enormul disc : culoarea lui nu mai e aceea cu care ne obișnuisem pe Pămînt, argintie, ci de un cenușiu mohorît, perforat în tot locul de pîlniile craterelor. Fără voie gîndul te poartă la masa clocotitoare a lavei zbuciumată brusc la suprafață, aidoma unor bule de aer dintr-o oală cu fiertură care, plesnind, lasă în urmă-le minuscule cratere. Cîte teorii n-au fost vînturate în legătură cu originea lor ! Și de cîte mistere nu sînt înconjurate... Oare meteoriți uriași să fi dat naștere circurilor lunare ? Sau poate că aceste gigantice crizanteme nu-s altceva decît magma în fuziune, proiectată odinioară de vulcani și astăzi solidificată? Cîntărind de șase ori mai puțin decît pe Pămînt, lava proiectată la suprafața Lunei a țîșnit la zeci de kilometri înălțime, după care a recăzut pe sol, alcătuind prin întărire, actualele cratere. Discuțiile în jurul acestor presupuneri nu-s de loc un lucru simplu, ca de altminteri și cele ce privesc Luna în ansamblul ei. Poate că, aidoma Pămîntului, Luna a luat naștere din fuziunea unor meteoriți. Sau poate că, rătăcită din adîncurile Cosmosului, a pătruns în zona de gravitație a planetei noastre, rămînînd prizoniera ei. Ori, poate că, de ce n-ar fi și asta posibil, s-a rupt din trupul Pămîntului, lăsînd în urmă-i imensa groapă a Pacificului.

Pe ecranul negru al cerului împînzit de constelații, stîncile golașe și sălbatice, brăzdate de crăpături cu marginile sfîșiate, strălucesc ca platina. Incinse de soare, ele își înalță amenințător culmile deasupra cîmpiei sumbre, ca valurile unei mări dezlănțuite. Marea aceasta este însă solidă, și-i acoperită de un praf multimilenar. In lumina orbitor de albă a zilei, care aici durează două săptămîni, umbrele, negre ca noaptea, se conturează limpede.

E o lume fără semi-tonuri, fără semi-umbre. Absența atmosferei împiedică difuzarea luminii. Tot ceea ce-i luminat de soare orbește, tot ceea ce nu-i luminat, nu poate fi văzut. Și, desigur, nici urmă de copaci, de iarbă. Nimic nu crește. Totul e amorțit. Nu poți vedea măcar o pietricică rostogolindu-se în lungul pantelor abrupte. Iar despre vînturi care să spulbere praful depozitat pe sol în straturi compacte, de asemenea nu poate fi vorba. Pretutindeni domnește liniștea, o liniște adîncă. Nu se aud nici un fel de zgomote, căci Luna n-are atmosferă care să propage sunetul. Pe Lună nu există viață ! Timpul însuși pare neputincios în a schimba ceva în această lume cu totul și cu totul încremenită.

Dar chiar așa să fie? Imi spun totuși că viața pururi triumfătoare, care — așa cum s-a vădit pe Pămînt — își croiește drum chiar și într-un mediu cosmic artificial reconstituit, și-o fi făcut loc și în Lună, cu toată înfățișarea ei moartă.

O lume necunoscută...

Una după alta, rachetele cosmice sovietice se îndreaptă spre Lună.

Prima, trecînd prin preajma satelitului l-a salutat, după care, pierzîndu-se în imensitatea spațiilor cosmice a devenit cea de a zecea planetă a sistemului nostru solar.

O a doua rachetă a purtat în Lună emblema țării care, construind sistemul social al viitorului, îmbogățește știința cu noi și importante descoperiri.

Ce-am putea afla în Lună ? Ce ne atrage spre ea ? Nepotolita sete de cunoaștere ori niște calcule reci ? Căci s-a dovedit că descifrînd nenumăratele taine ale Cosmosului, omul pătrunde de fapt în tainele Pămîntului. Ocupîndu-se cu dezlegarea enigmelor unor lumi îndepărtate, enigme ce par străine de mediul în care viețuiește, omul soluționează de fapt probleme foarte apropiate de el și, așa cum se va dovedi mai tîrziu, foarte importante.

Savanții erau, desigur, cei mai circumspecți admiratori ai Lunei, și ei au încercat să alcătuiască o hartă a feței invizibile a acestui astru argintiu.

Pînă mai ieri, toate acestea țineau deci de fantezia cea mai gratuită. Astăzi, însă, o stațiune interplanetară automată a înconjurat fața nevăzută a Lunei, după care s-a îndreptat din nou spre Pămînt. In veacul trecut, fantezia lui Jules Verne a proiectat spre Lună o ghiulea de tun, cu un echipaj de savanți la bord. Iar acum citim în știrile agenției TASS că un aparat cosmic sovietic, dirijat de pe Pămînt, a realizat, cu o precizie aproape inimaginabilă înconjurul Lunei, spre a transmite celor ce au lansat-o date și observații privind nu numai Luna, ci și traiectoria pe care a parcurs-o în spațiu.

Cuceririle științei și fantezia

In epoca noastră, realitatea este pe cale de a ajunge din urmă ficțiunea. Realizările științei confirmă tot mai mult fanteziile de ieri. Aparatele noastre cosmice au răzbătut în spațiul care înconjoară Soarele, spațiu ce ne părea pe veci închis de lanțurile atracției terestre. Acum, aceste lanțuri au fost rupte, nu numai de îndrăznețele visuri ale unor savanți ca Kibalcici sau Țiolkovski, ci de realizările poporului care construiește comunismul.

Se înțelege, omul nu este încă stăpînul Cosmosului. Dar observatorii noștri automați au și început să evolueze în acest spațiu, iar mîine vor fi urmați de observatori în carne și oase, înzestrați cu simțuri, entuziaști, întreprinzători și romantici.

Nu e departe vremea cînd acești observatori vor pune piciorul pe suprafața Lunei, cînd vor instala prima „stațiune lunară", cînd, fără a fi stînjeniți de atmosfera tulbure a Pămîntului, vor putea cerceta în voie prin telescop planetele Venus și Marte spre a afla ce-i așteaptă pe viitorii astronauți atunci cînd vor debarca pe suprafața acestor planete.

Nu, nu glumim. Căci cu cît se apropie clipa cînd vom putea pune piciorul pe planetele învecinate, cu atît mai serios trebuie să ne gîndim dacă aceste planete sînt sau nu locuite.

Ipoteza profesorului Șklovski a stîrnit un mare interes în întreaga lume. In urma unor calcule, savantul a emis ipoteza că cei doi sateliți ai lui Marte — Phobos și Deimos — ar fi sateliți... artificiali. Se știe că sub influența atmosferei marțiene, acești sateliți își încetinesc, cu vremea, cursa lor. Ei bine, a tras concluzia Șklovski, dacă își încetinesc cursa, înseamnă că trebuie să aibă un volum mare și, în același timp, o greutate mică. Cu alte cuvinte, acești sateliți trebuie să fie goi pe dinăuntru. Natura însă, n-a creat corpuri goale, așa încît probabil că cei doi sateliți au fost făuriți într-o trecută epocă de o civilizație foarte avansată, capabilă să construiască chiar și orașe cosmice... Cu ce scop au construit, însă, marțienii stațiuni cosmice atît de mari ? Ținînd seama de scurgerea timpului, faptul ar fi putut să se întîmple într-o perioadă cînd condițiile de viață pe Marte deveniseră deja grele pentru ființe superior alcătuite. In asemenea condiții, marțienii s-au văzut, poate, puși în fața a două alternative : ori să construiască orașe „subterane", alimentate de atmosferă artificială, ori să creeze stațiuni cosmice intermediare, necesare emigrării pe Venus sau Pămînt, planetele „sălbatece" cele mai apropiate. Și cine poate ști dacă o asemenea migrație n-a avut loc acum un milion sau un milion și jumătate de ani ! Iar dacă, cu adevărat „colonii" cosmici au ajuns pe Pămînt în acea epocă, faptul ar aduce lumină asupra multor lucruri încă obscure din istoria noastră. Firește, marțienii n-au putut transporta cu ei și baza materială a culturii lor. Adaptîndu-se condițiilor de pe Pămînt, noi și grele pentru ei, marțienii și-au pierdut treptat cultura, redevenind, după multe generații, sălbatici. Firește, o asemenea ipoteză nu poate fi considerată deocamdată decît fantezie. Ceea ce m-a și făcut să scriu o nuvelă științifico-fantastică „Planeta furtunilor".

Taina musafirului cosmic

In această ordine de idei, de mare interes este faimoasa catastrofă care a avut loc în anul 1908 în stepa tungusă, și pe care am căutat s-o explic prin explozia unei nave interastrale căzute pe Pămînt. Specialiștii, care puseau catastrofa din taiga în seama unui meteorit uriaș, nu mi-au iertat ipoteza, deși n-au putut descoperi nici meteoritul, nici urmele lui. Pînă la urmă au trebuit să recunoască că catastrofa s-ar datora unei explozii necunoscute, petrecută în aer.

Iar acum, în anii cuceririi eroice a spațiului interplanetar, noile realități au pus capăt „monopolului științific" al specialiștilor în meteoriți și s-au luat măsuri pentru cercetarea amănunțită a regiunii în care s-a petrecut catastrofa.

Nicicînd nu s-au întrunit în această sălbatică regiune a globului atîția oameni de știință. Cercetările efectuate sînt de o mare importanță. După ce au străbătut cale de circa 3000 de kilometri, savanții au stabilit că explozia a avut loc la o înălțime de aproape cinci km, că solul vădește, în epicentrul exploziei, o radioactivitate ridicată și că arborii au suferit, acum 50 de ani, arsuri specifice unei explozii nucleare.

Și discuțiile continuă. Sînt calculate cu înfrigurare traiectoriile parcurse, eventual, de astronauți. Sînt căutate noi explicații ale exploziei nucleare. Iar ceea ce este extrem de îmbucurător e împrejurarea că argumentele care pînă mai ieri erau considerate pură fantezie, nu mai sînt contestate acum cu atîta siguranță. Căci, cine știe, dacă mîine pămîntenii nu vor întreprinde, la rîndul lor, o expediție spre Marte ?

Alexandr Kazanțev

TEHNICA MODERNA ȘI DESTINUL OMULUI

„Prin stinci ascuțite spre stele" — străvechiul dicton latin și-a găsit în zilele noastre o nouă semnificație: asaltul cosmosului cere o pregătire temeinică

În ultimele zile ale lunii septembrie, oamenii muncii din Uniunea Sovietică au primit cu bucurie hotărîrea privitoare la desăvîrșirea trecerii la ziua de muncă de șapte ore. O oră de muncă mai puțin, fără reducerea salariului! O oră liberă în plus la dispoziția fiecărui om al muncii! Satisfacția se citea pe chipurile tuturor. În cîteva clipe, știrea a făcut ocolul pămîntului.

În același timp, în Germania Occidentală s-a petrecut un eveniment care, la rîndul lui, n-a putut trece neobservat de opinia publică mondială. Coloane nesfîrșite de muncitori din Ruhr s-au îndreptat spre reședința guvernului de la Bonn. Marșul era determinat tot de „timpul liber". Mai exact de așa numitele „feierschihte" — schimburi în care nu se lucrează. Dar oamenii nu se duceau la Bonn spre a mulțumi guvernului federal, ci pentru a protesta împotriva așaziselor „schimburi libere" — formă camuflată a șomajului parțial.

Cele două evenimente petrecute în același timp — unul în viața oamenilor sovietici, celălalt în viața muncitorilor vestgermani — sînt cît se poate de elocvente.

Odată cu dezvoltarea tehnicii, cu introducerea mecanizării și automatizării în industrie, se ridică și o problemă de principiu, extrem de importantă prin consecințele pe care le poate avea: timpul liber sau, mai precis, reducerea zilei de muncă pe care o promite omului procesul de modernizare a producției, va fi spre binele sau spre nenorocirea sa?

Două lumi diferite — pe de o parte lumea capitalistă, pe de alta lumea socialismului — răspund în mod diferit la această întrebare.

Sociologului englez P. Cliter, viitorul îi apare în cele mai sumbre culori. În cartea intitulată „Era roboților", el descrie vremea cînd mașinile automate vor înlocui definitiv munca oamenilor în procesul de producție. Atunci, după părerea sa, omului nu-i va mai rămîne altceva de făcut decît să se bucure de bunurile materiale ce vor exista din belșug. Cu alte cuvinte, va veni o eră de „trîndăvie generală", în care omul nu numai că se va dezobișnui să muncească, dar se va dezobișnui și să gîndească, devenind o ființă parazitară. În acest stadiu, roboții dobîndind o „conștiință" proprie vor distruge rasa degenerată a oamenilor...

Raționamentele sumbre ale lui P. Cliter nu sînt izolate. Literatura științifico-fantastică din Occident abundă în astfel de prorociri. Căci dacă la începuturile erei capitaliste ideologii burghezi înălțau imnuri de slavă progresului tehnic, astăzi lucrurile stau cu totul altfel. Lucrările lor vădesc tot mai mult nesiguranța și teama față de ziua de mîine.

În condițiile lumii capitaliste, timpul liber pe care dezvoltarea tehnicii îl poate oferi oamenilor, devine o sperietoare, un izvor de nenorociri, căci așa cum se poate vedea din exemplul muncitorilor din Ruhr, pentru mulți din ei „timpul liber" înseamnă șomaj parțial sau total.

Iar pentru muncitorii din țările capitaliste ocupați în producție, progresul tehnic înseamnă o și mai puternică intensificare a exploatării. Nu trebuie să uităm că astăzi productivitatea muncii a sporit enorm și că muncitorul produce în numai 2—3 ore mult mai mult decît producea în 8—10 ore de muncă, acum o jumătate de veac.

Ideologii capitalismului încearcă să prezinte timpul liber al muncitorului drept o... plagă socială. De ce să reducem ziua de muncă, filozofează D. Kattepel din R.F.G., dacă „nici acum muncitorii nu știu cum să-și folosească timpul lor liber?" Și ideologul german se plînge că muncitorii irosesc ore prețioase vizionînd filme de aventuri sau „pun în primejdie ordinea publică".

După părerea unor ideologi ai burgheziei muncitorul ar trebui obligat să lucreze cît mai mult și cît mai intens. Dar cum s-o faci dacă tehnica nouă, cu un randament din ce în ce mai mare, duce în mod inevitabil la reducerea zilei de muncă? O seamă de ideologi ai burgheziei văd o singură ieșire din această situație: unii să muncească în condițiile vechi, iar ceilalți să rabde de foame, îngroșînd rîndurile șomerilor. Dar poate fi asta o ieșire din impas? Evident, nu! Căci acest sistem ar avea ca efect continua scădere a puterii de cumpărare a majorității populației, cu crizele inevitabile provocate de supraproducție. Iar ignorarea progresului tehnic contemporan este de asemenea imposibilă, pentru că tocmai automatizarea este aceea care, reducînd cheltuielile de producție, asigură patronilor supraprofituri considerabile. Se naște astfel un cerc vicios, din care economia capitalistă nu poate să scape.

Pentru Marx, comunismul era indisolubil legat de tehnica avansată. El a prevăzut caracteristicile procesului de automatizare, proces în care omul se va afla „alături" de producția propriu-zisă. Marele dascăl al proletariatului a definit, încă acum 100 de ani, urmările economice și sociale ale automatizării producției în epoca comunismului.

Ținînd seama de faptul că în această epocă munca fizică își va afla o întrebuințare minimă în producție, omul nu va mai fi făuritorul direct al bunurilor necesare societății. Acest rol și-l vor asuma mașinile, „forță materializată a cunoașterii", cum le numea Marx, fără participarea directă a omului.

Care va fi atunci criteriul de apreciere a avuției sociale? „Atunci, scria Marx, etalonul de măsură al avuției nu va mai fi timpul de muncă, ci timpul liber". Da, timpul liber — etalon de măsură al bogăției sociale! Sună ca un paradox, și totuși cît de profund este tîlcul acestor cuvinte.

În comunism, productivitatea muncii va fi atît de mare încît omul va putea crea, cu un consum minim de timp, toate bunurile materiale, necesare societății. Reducînd ziua de muncă, membrii societății comuniste își vor spori în consecință timpul lor liber, folosindu-l pentru studii, preocupări științifice, pentru educația estetico-artistică etc. Așa încît va dispare pentru totdeauna deosebirea dintre munca fizică și cea intelectuală. Toți membrii societății vor deveni oameni culți, multilaterali, oameni care „știu să facă orice", cum se exprima Lenin.

Omul este „capitalul de bază" al societății, veriga principală în complexul forțelor de producție. Nivelul lui înalt de pregătire intelectuală va influența direct producția, imprimînd dezvoltării acesteia un ritm excepțional. Cultura multilaterală a oamenilor va sta la baza producției de bunuri, iar timpul liber pe care îl vor avea la dispoziție va fi etalonul lor de măsură.

Timpul liber nu presupune trîndăvia și parazitismul individilor. Comunismul nu-l va scuti desigur pe om de muncă. El va elimina însă munca fără conținut, va elimina constrîngerea proprie capitalismului. Munca șablonardă, mecanică, monotonă, atît cea fizică cît și cea intelectuală, va cădea în sarcina mașinilor automate. Nemaipurtînd grija „pîinii de toate zilele", omul se va consacra unei munci creatoare, superioare. El va căpăta posibilități nelimitate de a-și alege îndeletnicirea după aptitudini și va munci nu pentru că va fi obligat să muncească spre a-și cîștiga mijloacele de trai, ci pentru că munca va deveni o necesitate organică.

Ideea unui „parazitism universal" a putut să se nască numai în mințile pervertite ale apologeților capitalismului. Oamenii viitoarei societăți comuniste, oameni armonios dezvoltați, plini de elan creator, vor asigura societății o mare abundență de valori materiale și spirituale.

G. Volkov

text prescurtat

Stilul arhitecturii sovietice

Principala problemă a arhitecturii din zilele noastre este locuința de masă. În lumea capitalistă, sute de milioane de oameni suferă de lipsa de locuințe confortabile sau pur și simplu de locuințe. Acest lucru se datorește, în ce privește țările capitaliste și dependente, condițiilor de exploatare la care sînt supuse masele muncitoare și care se oglindesc pe deplin în domeniul locuinței. Așa cum arăta N. S. Hrușciov în raportul său la cel de al XXI-lea Congres al P.C.U.S., citînd „Cartea faptelor" a Comitetului național al partidului democrat din S.U.A. „15.000.000 de oameni locuiesc în cocioabe, 13.000.000 case (1/4 din numărul total) nu corespund condițiilor pe care trebuie să le îndeplinească o casă de locuit, 7.000.000 case din orașe sînt improprii pentru locuit din cauza degradării totale în care se află". Și acestea se referă la țara capitalistă cu nivelul de trai cel mai ridicat! În țările capitaliste, chiria reprezintă 25-30 la sută din bugetul unei familii. (În U.R.S.S. chiria reprezintă cca. 4 la sută din bugetul unei familii). Sub presiunea organizațiilor clasei muncitoare, unele state capitaliste desfășoară o acțiune relativ intensă de construcție de locuințe. Totuși, nici un stat capitalist n-a putut și nu va putea niciodată să-și propună o sarcină atît de uriașă cum e cea pe care a trasat-o în 1957 sesiunea jubiliară a Sovietului Suprem al U.R.S.S., și anume „de a lichida în următorii 10-12 ani lipsa de locuințe și de a soluționa astfel problema locuințelor". Conform acestei directive, planul septenal de dezvoltare a economiei naționale a U.R.S.S. prevede construirea în perioada 1959-1965 a cca. 15 milioane de apartamente, adică mai mult decît întregul fond de locuințe construite la orașe în toți anii Puterii Sovietice. După datele preliminare privind mari orașe ca Moscova și Leningrad, această cifră va fi considerabil depășită. În Moscova se vor realiza 1 milion m.p. suprafață locuibilă, peste plan. Din aceste cifre ne putem da ușor seama că o astfel de sarcină nu se poate înfăptui decît pe baza unei tehnici deosebit de puternice, a unei industrializări complete a procesului de construcție. Cei care au vizitat recent Expoziția economică unională de la Moscova au putut vedea noile materiale, — printre care masele plastice ocupă un loc însemnat — construcțiile din panouri prefabricate, uriașele macarale, diferitele dispozitive de montaj, obiectele sanitare și prototipurile de mobilier destinate realizării noilor apartamente. Începînd din 1961, toate construcțiile de locuințe, precum și alte clădiri social-culturale vor fi realizate la Moscova exclusiv din panouri și blocuri prefabricate. Arhitecții sovietici stăpînesc tehnica modernă cu o măiestrie crescîndă și în ultimele lor lucrări se conturează tot mai clar un nou stil arhitectural în care îndrăzneala constructivă se îmbină în mod organic cu exigențele estetice. În noile studii și proiecte de locuințe își fac apariția noi tipuri de apartamente cu un confort sporit, destinate — potrivit directivelor celui de al XXI-lea Congres al P.C.U.S. — locuirii exclusive de către o singură familie; în echipamentul acestor locuințe se introduc utilaje moderne de baie și bucătărie, ceea ce va duce la o și mai simțitoare creștere a confortului.

Realizarea uriașelor ansambluri de locuințe în marile orașe existente, construcția și reconstrucția unor orașe în întregime, a făcut ca în U.R.S.S. să se creeze condițiile cele mai favorabile dezvoltării urbanismului. Baza acestei dezvoltări armonioase a orașelor o constituie fără îndoială sistemul socialist în care nu există proprietate privată asupra solului. Aceasta face ca arhitecții din lumea întreagă să privească cu admirație realizările și posibilitățile nelimitate ale urbaniștilor sovietici. Amploarea acestor realizări urbanistice a determinat ținerea la Moscova, în 1958, a Congresului Uniunii internaționale a arhitecților avînd ca temă „Construcția și reconstrucția orașelor". În cadrul dezbaterilor a reieșit cu prisosință în evidență avantajul arhitecților sovietici în acest domeniu. În ultimul timp, preocupările arhitecților urbaniști se extind și asupra satelor; ritmul de dezvoltare a agriculturii colhoznice duce într-adevăr la noi necesități în construcția satelor, necesități care prevestesc apropierea clipei cînd vor fi înlăturate deosebirile între sat și oraș.

Noile cartiere, orașele-satelit și orașele proiectate de arhitecții sovietici nu vor fi alcătuite, evident, exclusiv din locuințe. Trăsătura generală distinctivă a acestor noi proiecte o constituie faptul că ele sînt bazate pe tehnica cea mai avansată și urmăresc obținerea unor indici economici deosebit de avantajoși, fără a scădea confortul în exploatare și fără a prejudicia asupra aspectului care, dimpotrivă, devine din ce în ce mai interesant și mai atrăgător, sugerînd stilul viitor al societății comuniste.

arh. Mihail Caffé

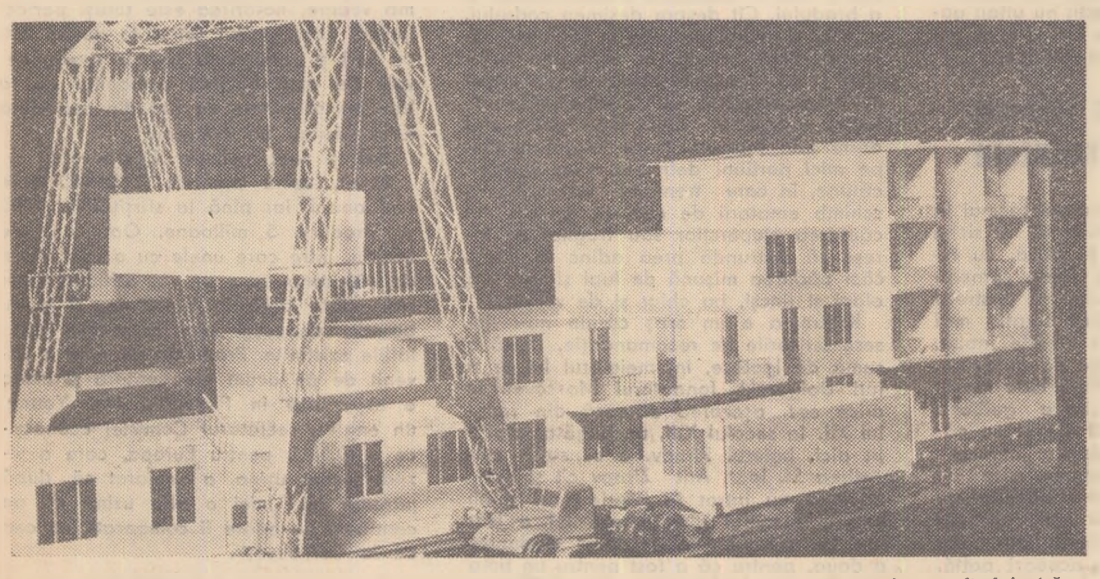

Locuințele acestea n-au fost construite pe șantier, ci în... fabrică. Noua metodă va fi folosită în curînd pe scară largă în U.R.S.S.

TURLE DE AUR ŞI CUPTOARE MARTIN

Trei oraşe vechi şi o lume nouă

Am ajuns la Iaroslavl pe inserat, după aproape cinci ore de drum.

M-a întîmpinat un tînăr blond, responsabilul cu treburile culturale ale oraşului, care urma să mă însoţească în timpul şederii mele acolo.

De la el am aflat că oraşul a fost întemeiat în sec. XI de vestitul Iaroslav, prinţ al Kievului. Venind în pădurile din nord – spune legenda – viţeazul a ucis un urs, după care, pentru a mulţumi providenţei, a dăruit poporului o capitală care să-i poarte numele. Căci Iaroslavl, întemeiat cu un secol înaintea Moscovei, a disputat un timp surorii sale mai mici – pînă la sfîrşit victorioasă – întîietatea în Rusia centrală. Încît istoria oraşului este însăşi istoria zbuciumată a poporului rus.

Distrus de tătari în secolul XIII, realipit apoi marelui principat al Moscovei şi beneficiind de privilegiile pe care le avea ca cetate pe Volga, pe drumul Moscova Arhanghelsk, Iaroslavl a devenit, începînd din secolul XVI, unul din marile centre economice ale Rusiei. În ajunul revoluţiei număra 120.000 de locuitori, dar în 1918, în urma unui „raid" al gărzilor albe a fost în parte distrus. Acum are circa 400.000 de locuitori şi găzduieşte cea mai mare fabrică sovietică de cauciucuri, o uzină de motoare şi se mindreşte că între zidurile lui a văzut lumina zilei poetul Nekrasov, că posedă cel mai vechi teatru profesionist din Rusia (fondat în 1747 de actorul Volkov), unul din cele mai remarcabile monumente ale vechii arhitecturi ruse (mănăstirea Spasso-Preobrajenski, numită şi „Kremlinul din Iaroslavl") şi un monument ridicat anul trecut, în centrul oraşului, în cinstea primului sputnik. Toate acestea, fără a mai pune, bineînţeles la socoteală motoarele electrice care i poartă renumele pînă în îndepărtatul Mexic şi echipa de fotbal, despre care, desigur se spun numai lucruri bune.

Ca pretutindeni în ţară, şi aici s-a construit mult şi ar mai fi multe de construit. Oraşul – nici nu se putea altfel – este înzestrat cu un centru de televiziune şi cu un sistem de transporturi remarcabil, mai cu seamă prin întinderea reţelei.

Mică cronică a vieţii de provincie

Am rămas la Iaroslavl patru zile, în care timp am rătăcit în jurul bătrînului Kremlin, de-a lungul străzilor potopite de soare, scotocind prin tonetele şi pavilioanele pieţii, căreia aici i se spune „bazar" ca şi în Orient, pătrunzînd într-o „stolovaia" (cantină-restaurant) pentru a sorbi din vestita ciorbă de varză sau să iau aer curat, ca toţi ceilalţi, de-a lungul bulevardului de pe malul Volgăi.

Şi iată ce am constatat :

– În magazinele de pe strada Kirov, veche arteră comercială : indianul este ţesătura cea mai cerută ; apoi femeile se înghesuie să cumpere şi crep marochin cu dungi late, albastre ; vînzătoarele magazinului de ceasuri se pling că, după ultima reducere de preţuri au prea mult de lucru, mai ales în zilele de plată a salariilor ; încălţămintea, elegantă şi ieftină are deasemeni mare căutare.

– În magazinul cu articole de marochinărie de pe strada Deputaţilor nr. 3, clienţii (300 pe zi) preferă pielei obiectele din material plastic şi „lipiturile" în locul „cusăturilor"

– În piaţa colhoznică se vind roşii importate din Bulgaria, iar gruzinii sosiţi în adevărate caravane, nu de cămile, ci de camioane, se tocmesc la preţul strugurilor. Gospodinele aşteaptă cu nerăbdare primii harbuji pe care şlepurile îi aduc, începînd de la jumătatea lui august, în cantităţi uriaşe şi la preţuri derizorii, din regiunile situate pe cursul de mijloc şi inferior al Volgăi.

– La teatrul „Volkov" trupa de artişti plecată în turneu în colhozurile regiunii, era înlocuită de trupa teatrului liric din Celiabinsk. În program : „Traviata", „Lacul lebedelor", „Faust" „Nunta lui Figaro".

– La biblioteca regională : bătrînul Tolstoi continuă să fie scriitorul cel mai căutat : cele o sută de exemplare din „Război şi Pace", de care dispune biblioteca, erau toate împrumutate.

– La uzina de motoare se fac pregătiri pentru reprofilarea fabricii, care de-acum înainte va produce numai motoare, ceea ce dovedeşte că crearea sovnarhozurilor n-a dat naştere unei tendinţe spre autarhie ci, **dimpotrivă.** Muncitorii nu muncesc decît 41 de ore pe săptămînă şi 10 la sută dintre ei îşi petrec graţuit concediul pe ţărmul Mării Negre.

Vestigiile trecutului

Chiar în seara sosirii mele, am fost prezentat unei tinere, arhitectă de profesie, specializată în restaurarea monumentelor vechi. Timp de două zile, am cercetat, îndrumat de ea, prin altarele catedralelor sau pe sub bolţile joase ale palatelor boierilor, comorile vechii arte ruse. Nu ştiu dacă Ana e comsomolistă, dar, în orice caz, e profund atee. Şi totuşi se pricepe să vorbească cu aceeaşi căldură şi emoţie nu numai despre meşterii trecutului, despre gustul şi îndemînarea lor tehnică, dar şi despre originile inspiraţiei lor – de cele mai multe ori religioase.

Nu s-a dat înlături, desigur, să-mi atragă atenţia şi asupra urmelor atestînd inspiraţia păgînă (prezenţa ciinilor, de pildă, într-o frescă tratînd un episod din viaţa unui sfînt, la catedrala Ilia Proruk) sau asupra numeroaselor scene de viaţă preluate de artă bisericească, ca o scenă de seceriş, naşterea unui copil ş.a.

În colţul acesta de lume, în secolul XVII, în orice caz, viaţa religioasă era destul de eliberată de misticism : în oraşul prosper datorită negoţului, atelierele maeştrilor gravori, pictorii de fresce şi icoane, independenţi de ţari şi mănăstiri, creau în deplină libertate. Cînd ridicau o catedrală, arhitecţii nu uitau galeria circulară, locul de întîlnire al negustorilor şi ţăranilor din regiune.

Am băut kvas într-un decor de Eisenstein

Am poposit la un restaurant tocmai la timp, cînd setea începuse să ne sîcîie mai rău. O sală mare şi joasă, cu ferestre duble, cu perdele care cerneau lumina şi care se străduiau să păstreze cît de cît răcoarea. Totu-i curat, mai ales feţele care îmbracă mesele înalte, rotunde, şi care strălucesc de albeaţă. Cîţiva tineri, probabil ţărani, luau masa. Numai în maiouri, de culoare galbenă sau albastru deschis, unii din ei cu pălării de paie, înfulecau de zor „orocika" – ciorba localnică cu legume, care se mănîncă rece, însoţită de îmbucături de ou răscopt. Personal – am preferat salata de roşii cu smîntînă, dar am mîncat, la fel ca ei, cu aceeaşi poftă, friptura de viţel însoţită de castraveţi şi roşii mici rotunde, ceapă prăjită şi cartofi, totul acoperit de un soi de sos alb. Şi, mai ales, am sorbit cu poftă kvasul rece, servit în ulcele de pămînt ars, băutură tradiţională a ţăranilor ruşi.

Petru cel Mare, care s-a făcut constructor de corăbii spre a întemeia un imperiu, şi-a desăvîrşit pe lacul Nero, din împrejurimile Iaroslavlului, ucenicia începută pe şantierele navale olandeze. Şi astăzi mai pot fi văzute, la muzeul naval din Rostov, două din ambarcaţiunile cioplite de securea puternicului ţar. Amintirea ii e prezentă pretutindeni : umbra lui pare să plutească şi între zidurile bătrînului Kremlin, şi în piaţa vechiului sat construit în secolul al XVI-lea, şi între portalurile catedralei zidită din piatră albă, unde şi-au durat cuiburile porumbeii. Ţi se pare că-l vezi păşind aplecat prin porţile joase, prea mici pentru statura lui uriaşă sau urcînd cu paşi de gigant scările înfortochiate care duc în vîrful turnurilor. Ce turnuri ! Şi ce privelişte minunată mi-a fost dat să admir din înălţimea lor ! Pe prim plan Kremlinul cu catedralele şi clopotniţa acoperită de cupole delicat colorate, apoi zidul împrejmuitor, şi, dincolo de el, bătrîna cetate cu geometria străzilor şi caselor din piatră albă, ajurate pe de lături de arcade. Spre nord, pădurea. Spre apus, lacul Nero. Spre sud, în direcţia Moscovei, o cîmpie imensă, inundată de soare dinspre care călăreţii tătari s-au năpustit cu furie, în urmă cu şapte veacuri, asupra întăriturilor cetăţii. Nu-i de mirare că Alexei Tolstoi s-a refugiat aici să-şi scrie romanele istorice, că în aceste locuri au fost înregistrate sunetele clopotelor pentru sonorizarea filmelor lui Eisenstein.

Dinastia Romanovilor, lupii şi ursii

Hăţişul întunecat al pădurii începe chiar la porţile Kostromei. Şi acum mai pot fi văzute, în imediata apropiere a oraşului, cîteva imense luminişuri unde se cultivă inul şi pasc vacile, celebre în întreaga ţară pentru belşugul lor de lapte. Aici e împărăţia mesteacănului şi a bradului. Cît despre desimea codrului, acesta nu-şi are pereche în Uniunea Sovietică decît, poate, în peninsula Kola. Cînd s-au construit liniile ferate Moscova-Arhanghelsk şi Leningrad Sverdlovsk, muncitorii abia şi-au putut croi drum prin hăţişuri. De-a lungul liniilor, pe mici porţiuni defrişate, s-au cuibărit cătune, în care trenurile fac haltă. În schimb amatorii de excursii, porniţi în căutarea ciupercilor sau fragilor se feresc să pătrundă prea adînc în desiş, căci pădurea mişună de lupi şi urşi, de elani şi lincşi, ba chiar şi de vulturi.

Kostroma e un oraş căruia nu-i lipsesc scrisorile de recomandaţie. După o sumă de ipoteze, întemeietorul lui ar fi Iuri Dolgoruki, fondatorul Moscovei. În orice caz, aşezarea datează din secolul XII. În secolul XIII, un bogătaş stabilit aici, boierul Zirnov, a construit mănăstirea Sf. Ipat. Atît Zirnov cît şi mănăstirea au intrat în istorie : cel dintîi pentru că unul din urmaşii lui a fost uns ţar sub numele de Boris Godunov, a doua, pentru că a fost pentru un timp reşedinţa tînărului prinţ Mihail Romanov pe care deputaţii, adunaţi la Moscova, l-au ales, de asemenea, ţar. Lucrurile s-au petrecut prin 1613 şi dinastia Romanovilor avea să domnească trei secole la rînd. De altfel, domnia lor a început la fel de rău cum s-a sfîrşit: numirea unui ţar nu era de loc pe placul ocupanţilor polonezi, care au trimis soldaţi să-l urmărească pe tînărul Mihail pe drumul Moscovei. Rătăciţi, însă, în adîncurile pădurii de ţăranul patriot Ivan Susanin, urmăritorii au pierit într-o cursă.

Cît despre mănăstirea Sf. Ipat, aceasta a supravieţuit dinastiei căreia i-a fost leagăn. Mai bine zis, s-a adaptat noilor condiţii ; începînd din cel de-al şaisprezecelea secol şi-a lepădat haina de lemn, schimbînd-o cu una de piatră. Cît despre călugări, aceştia probabil că nu l ignorau nici pe Rabelais, nici regulile de aur ale vieţii din Thélème. Căci am văzut cu ochii mei pictate pe zidurile catedralei, două fresce nemaipomenite : una intitulată „viaţa călugărilor, aşa cum este", înfăţişîndu-i pe cucernici la rugăciune, iar alta „viaţa visată", în care se învălmăşesc anterie de dimie şi trupuri de femei despuiate.

Cerepoveţ: un oraş care-ţi taie răsuflarea

N-am făcut de loc rău c-am vizitat oraşul acesta, pe care chiar şi moscoviţii – am constatat acest lucru – nu prea se pricep unde să-l caute pe hartă.

De altfel, Cerepoveţ nu se află prea departe de cele două vechi oraşe tipic ruseşti, Kostroma şi Iaroslavl, pe care Ehrenburg m-a sfătuit să le vizitez. „Nu pot înţelege – a izbucnit el într-o zi – mania asta a francezilor care, cum sosesc la Moscova, se şi grăbesc să ia primul avion pentru Taşkent sau Tbilisi. N-am ce zice : îmi plac uzbecii, gruzinii, dar, la naiba, mai există şi ruşi !"

Şi-apoi, în oraşul ăsta mai trăia şi o fostă familie de emigranţi ruşi în Franţa, a căror fiică, căsătorită o vreme cu unul din verii mei, mi era oarecum rudă.

★

Situat la aproape cinci sute de kilometri nord de Moscova, pe malul Şeksnei, la mică depărtare de „marea" artificială de la Ribinsk, oraşul era încă acum cinci ani o aglomeraţie de case mărunte. Astăzi, oraşul numără 100.000 locuitori şi se dezvoltă într-un ritm uimitor. Repet, ajuns la Cerepoveţ, mi s-a tăiat răsuflarea.

Imaginaţi-vă un oraş, pe care nici un drum demn de acest nume nu-l leagă încă de restul lumii, dar din care îşi iau zilnic zborul 22 de avioane, cu cele mai diverse destinaţii, care dispune de un splendid post de televiziune cu studiouri ultramoderne, un oraş în care ultimele birji n-au dispărut încă, dar în care toate locuinţele, noi noute, au telefon !

Dar să începem cu începutul. Dacă Cerepoveţul s-a ridicat ca din pămînt, ca ciupercile după ploaie, este pentru că, în urmă cu zece ani, guvernul a luat hotărîrea să construiască aici furnale înalte şi o oţelărie. Ciudată la prima vedere, hotărîrea este totuşi perfect logică. Leningradul (aflat la numai 500 de km) şi republicile baltice aveau nevoie de oţel, bazinul carbonifer de la Vorkuta şi minele de fier din peninsula Kola căutau un debuşeu.

Aşa a luat naştere Cerepoveţul.

Acum, uzina produce 1.500.000 tone oţel anual, iar pînă la sfîrşitul lui 1965 va produce 5 milioane. Opt cuptoare Martin, între care unele cu o capacitate de 600 tone, care se vor adăuga celor trei aflate deja în funcţiune, şi patru baterii de cocs vor completa instalaţiile existente. Producţia de cocs a devenit de pe acum excedentară şi uzina o expediază în Finlanda. Mr. Young, un englez, secretarul Comisiei economice a O.N.U. pentru Europa, care a vizitat recent uzina, a declarat că, după părerea lui, „nici o altă uzină de pe continent nu poate fi comparată cu cea de la Cerepoveţ".

M. Poletti

Ca razele unui astru...

Școala nr. 182 din Moscova se află pe o stradă pe care au potopit-o acum frunzele ruginii de mesteceni și meri, atinse de aripa neiertătoare a toamnei.

Am văzut aici multe lucruri interesante, dar încă de la început ne-a atras în mod deosebit atenția un panou original: pe un fond azuriu se răspîndeau în toate părțile raze formate din cerculețe mici. În cîteva dintre ele sclipeau stele multicolore minuscule. În centru, unde se întîlneau razele, scria cu litere de o șchioapă: „Detașamentul Sputnikul septenalului".

Semnificația panoului am aflat-o de la instructorul de pionieri Boris Kleiner, care ne-a dat o explicație foarte laconică: — Fiecare rază reprezintă drumul detașamentului spre titlul de onoare pe care l-ați citit în centru, iar fiecare steluță — pași făcuți pe acest drum.

După Congresul al XXI-lea al partidului, cînd în întreprinderile sovietice a luat naștere mișcarea brigăzilor de muncă comunistă, pionierii au hotărît să nu rămînă în urma celor vîrstnici. Așa a început lupta pentru titlul de „Sputnik al septenalului". El se acordă celui mai bun detașament pionieresc, care se distinge la învățătură și prin acțiuni interesante, utile. Fiecare asemenea acțiune mai aprinde încă o steluță în cerculețele panoului.

Pionierii școlii nr. 182, angajați în marea întrecere pentru cucerirea titlului de onoare, sînt azi binecunoscuți de locuitorii raionului Sverdlov. Ei îi ajută pe bătrîni și pe invalizi, au grijă de copiii ai căror părinți sînt ocupați, repară jucării, lucrează împreună cu educatoarele la grădinițe, dau spectacole. Se poate spune că ei și toți colegii lor din întreaga Uniune Sovietică continuă astfel, pe un plan superior, binecunoscuta mișcare a timuriștilor care a înscris multe pagini emoționante în istoria vieții pionierești.

Camera pionierului, care funcționează pe lîngă școala nr. 182, este un „sediu" în adevăratul înțeles al cuvîntului. Aici se citesc în colectiv ziare și reviste, se dezbat problemele detașamentului, se fac repetiții, se organizează expoziții și multe, multe altele.

Aici am văzut o hartă a lumii cu totul neobișnuită. De-a lungul continentelor, aproape în toate țările globului, se întindeau fire de mătase roșie.

— Acesta este colțul nostru internațional, — ne-a explicat Irina Smirnova, președinta secției de la școala nr. 182 a Asociației de prietenie sovieto-română. Iar harta indică țările cu care corespondează elevii noștri.

La colțul internațional am văzut și darurile pe care școlarii sovietici le-au primit de la prietenii lor din alte țări: o uniformă pionierească din Ungaria, o cravată pionierească din Indonezia, un tablou „Prietenia popoarelor" din Bulgaria.

— Iar acesta — a continuat Irina — este darul nostru cel mai scump: revista în manuscris „Prietenia", pe care o primim cu regularitate de la elevii din orașul romînesc Breaza. Primul număr, însoțit de o scrisoare l-am primit acum 7 ani. De atunci prietenia noastră s-a dezvoltat necontenit. Eu, de exemplu sînt în corespondență cu 15 colegi romîni. În anul 1958, în școala noastră a luat ființă secția Asociației de prietenie sovieto-romînă. Ea numără azi 195 de membri.

Micii prieteni ai Romîniei au vizitat în colectiv expoziția „R.P.R pe drumul socialismului", deschisă în vara aceasta în parcul „Gorki", vizionează în colectiv filme romînești, citesc în colectiv cărți romînești. Iar schimbul de cadouri a devenit un lucru obișnuit. Darurile primite din Romînia sînt expuse, în sălile de clasă.

De mult succes se bucură seriile închinate prietenilor din Breaza. Pionierii sovietici vorbesc cu acest prilej de orașul romînesc, de scrisorile pe care le primesc și le trimit. Deseori la aceste seri iau cuvîntul studenți romîni care învață la Moscova, funcționari ai ambasadei R.P.R.

— În curînd îi vom cunoaște personal pe prietenii noștri din Breaza. În vacanța de iarnă îi așteptăm la noi, iar în vacanța de primăvară îi vom vizita noi pe ei. Pînă atunci vă rugăm să le transmiteți salutul nostru fierbinte — încheie Irina Smirnova.

Primiți-l, dragi pionieri din Breaza!

A. Englin
M. Popov

Călătorind prin U.R.S.S.

Un crainic al viitorului

Cînd am fost poftiți să vizităm Uzina nr. 1 de rulmenți din Moscova, m-am bucurat de două ori. Mai întîi pentru că eram invitații unui imens complex industrial ultra-modern, ai cărui muncitori sînt membri colectivi ai Asociației de prietenie sovieto-romînă; apoi pentru că mi se oferea prilejul — ca în limitele modeste ale posibilităților unui netehnician — să înțeleg totuși ceva, pe viu, din procesul tehnologic al automatizării, necesar completării cunoștințelor teoretice despre noua revoluție industrială care va grăbi triumful comunismului în U.R.S.S.

Mecanizarea complexă și automatizarea proceselor de producție sînt mijloace hotărîtoare care asigură progresul tehnic continuu în economia națională a U.R.S.S. Sarcina trasată de Congresul al XXI-lea de a se da în exploatare, în cursul primului septenal, cel puțin 1.300 de linii automate, înseamnă creșterea imensă a productivității muncii, reducerea prețului de cost și îmbunătățirea calității produselor fără intensificarea muncii, ba chiar ușurarea la maximum a condițiilor de muncă ale oamenilor prin reducerea duratei zilei de lucru și micșorarea numărului zilelor lucrătoare în săptămînă, fără scăderea salariilor, ba dimpotrivă.

În era centralelor atomice și a vitezelor supersonice, în era creierilor electronici, a rachetelor balistice intercontinentale, a sputnicilor comandați de la sute de mii de kilometri, în era cînd fantasticul a devenit realitate, cînd știința sovietică asaltează spațiile siderale și transmite fanioane roșii în Lună, ca și aparate care fotografiază „din față", „din profil" și „din spate" — automatizarea industriei pe Pămînt nu mai e ceva uluitor, ci firesc. Și cu toate astea cît de fantastic este să vezi, ca în Uzina de rulmenți din Moscova, cum mașinile funcționează fără intervenția omului, cum ele au creier și ochi, cum oțelul brut este prelucrat, fasonat și finisat, din mașină în mașină, ca la o comandă nevăzută!

Cînd am intrat în prima hală a secțiilor automatizate din această imensă uzină de rulmenți mi s-a părut că pășesc într-un laborator. Ochii caută să găsească pe savanții, medicii și laborantele care slujesc știința. Dar în hală nu se văd decît cîteva zeci de mașini blindate, rînduite frumos, cu legătură între ele de benzi și relee. Lucrători? Doi-trei la zece-douăzeci de mașini care sînt în plină funcțiune, cu toate că nu vezi mișcare. Percepi doar un zgomot „condiționat", ca și aerul și căldura din sală. Se aude un zumzet surd și liniștitor, o melodie, calmă, odihnită, melodia uzinei automate... Toate mașinile astea produc în serie role și bile pentru utilaj industrial. Bile de toate dimensiunile, de la cele mici cît bobul de linte, pînă la cele mari cît roata pălăriei. Și executate cu precizie de sutimi de milimetru! Toate operațiile tehnice se produc în interiorul mașinilor cuirasate ca niște tancuri. Nu vezi nici valțuri, nici pistoane, nici roți dințate, nici curele de transmisie. Însăși trecerea pieselor de la o mașină la alta se face pe benzi nevăzute, ori cu brațe automate, ca la capătul de colo al unui șir de mașini, unde un braț de oțel, cu articulație, cu mînă și cu două degete enorme de oțel, apucă o piesă de rolă și o vîră în blindajul mașinii din rîndul alăturat.

Doi din tovarășii mei de grup privesc uimiți ca și mine, dar discută folosind termeni tehnici. Ferice de ei! Înțeleg mai bine ca mine operațiile astea tehnice, automatizate. De altfel, sînt fruntași: Dumitru Racoviță de la uzinele „Mao Tze-Dun" și Matei Borcean de la Reșița.

Într-altă hală am dat peste cîteva mașini cu „ochi". Probabil ochi electronici, termen de care am mai auzit. Mașinile au niște butoane care se aprind de la sine, cînd roșii, cînd verzi, cînd galbene. Ele semnalizează desigur, ceva. Poate sfîrșitul unei anumite operații de sub blindaj. Racoviță și Borcean fac și ei „ochi" mari și notează de zor în carnetele de buzunar. Au ce povesti tovarășilor lor din țară!

Pe măsură ce culorile ochilor mașinii se schimbă, o laborantă de alături — adică o lucrătoare în halat alb-imaculat — notează și ea ceva într-un carnet mare, curat, cu scoarțe de piele. Eu nu notez nimic „tehnic". Ce să notez, dacă nu mă pricep? Ba, iată, notez: lucrătoarea e tînără și minunat de frumoasă. Are păr blond, ochii albaștri, iuți, și față zîmbitoare. Pare o doctoriță în laborator, sau o „stea" pe ecran. Păcat că n-am aparat fotografic. Ce mai poză pentru „Flacăra" noastră! Probabil însă că au avut grijă tovarășii foto-reporteri de la „Ogoniok"...

În sala mașinilor de alături constat iar, ca și în cele precedente, lipsa panourilor cu ilustrații și sfaturi pentru prevenirea accidentelor de muncă. Cred și eu! Ce rost ar avea ele, de vreme ce mașinile sînt blindate și oamenii sînt lipsă, sau rari, mai mult în control? Nu se vede nici o curea de transmisie care să poată prinde poalele unui halat, ori cosițele unei lucrătoare... În schimb, în hale și pe culoare, peste tot atîrnă panouri cu cel mai scump cuvînt din vocabularul sovietic, multiplicat de zeci, de sute, de mii de ori: PACE!

Și controlul fabricației este automat. Operația asta o face o mașină specială, micuță dar blindată și ea. Nici nu încerc să înțeleg cum o mașină poate face controlul calității... Mă minunez, și atîta, ca de fiecare mașină în parte, toate de execuție exclusiv sovietică.

Trecem în sala de împachetat piesele finisate, gata de expediat pe piață. Credeam că cel puțin aici voi găsi mulțime de fete vesele, care cu mîini vrednice să ambaleze rulmenți. După puzderia de mașini, ar fi fost reconfortant pentru ochii noștri înclinați mai mult spre poezie decît spre tehnică... Deziluzie! Unsul pieselor finisate se face automat, de asemenea bandajarea lor cu o anumită hîrtie. Astfel dichisite, piesele sînt așezate tot automat în cutii de carton și apoi în lădițe de lemn. Este și asta o poezie. Poezia triumfului științei și tehnicii. Poezia eliberării omului nou de sub robia mașinii care altădată îi măcina viața.

La plecare aflăm că secțiile automatizate ale uzinei de rulmenți din Moscova sînt cele mai moderne din lume, și că pînă la sfîrșitul primului septenal uzina va fi complet automatizată. Miile de lucrători, tehnicieni și funcționari care vor rămîne disponibili, vor fi plasați în alte uzine sau la alte îndeletniciri. Nimeni nu rămîne șomer în țara asta care a devenit un vast continent-șantier al construirii societății comuniste, de la Baltica la Kamceatka și de la Arctica pînă în Pamir. Pe măsura mecanizării complexe și deci a creșterii continue a producției, veniturile oamenilor sovietici vor crește și ele, iar timpul devenit liber le va sta la dispoziție pentru scopuri culturale și recreative.

Planul septenal este în desfășurare grandioasă. L-am văzut în plin marș. Automatizarea îi este crainic. Și, totodată, unul din motoarele orînduirii comuniste.

Nicolae Deleanu

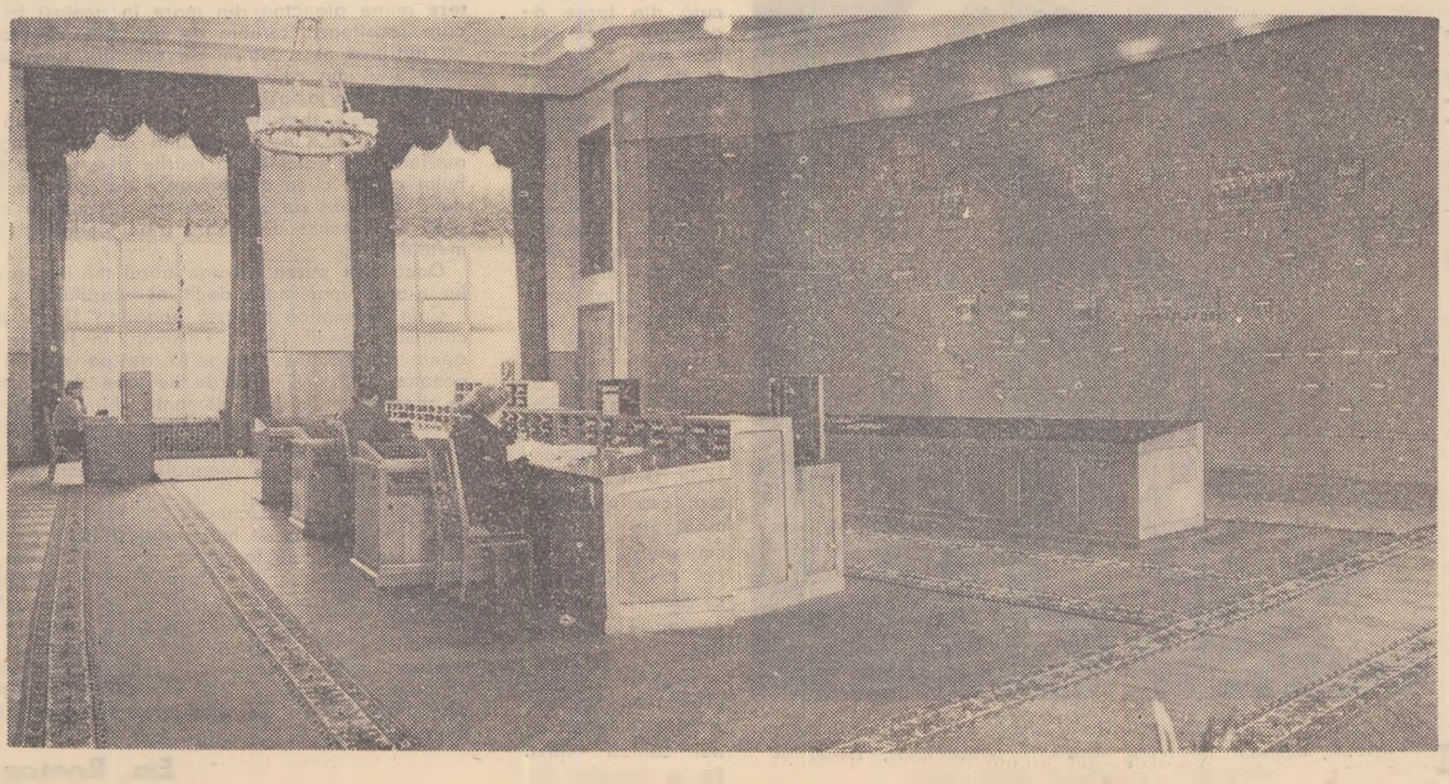

Un fluviu de energie electrică...

O „Direcție unificată de dispeceri a Sistemului energetic unic al părții europene a U.R.S.S.", care funcționează la Moscova, coordonează activitatea unui număr de 15 sisteme energetice.

Această unificare a mai multor sisteme energetice într-unul singur duce la o folosire mult mai rațională a resurselor energetice. Să dăm un exemplu! În Ural s-a lăsat seara. Pretutindeni s-au aprins luminile. Toate televizoarele și aparatele de radio funcționează din plin. A apărut astfel nevoia unui consum sporit de energie electrică. Între timp, în vestul țării este încă ziuă, așa încît consumul de energie electrică este mai mic. Existența sistemului energetic unic îngăduie transferul de energie din regiunile vestice ale U.R.S.S. spre Ural...

În fotografie: sala dispecerilor.

In întrecere cu... Soarele!

— O realizare excepţională a ştiinţei sovietice —

Cînd cei trei sute de savanţi atomişti din Anglia se îndreptau, în aprilie 1956, spre sala de conferinţe a centrului de cercetări atomice de la Harwell, ei nu bănuiau că aveau să trăiască în scurt timp una din cele mai importante clipe din istoria ştiinţei. Dar la numai cîteva ore după sfîrşitul comunicării făcute de celebrul specialist sovietic, profesorul Kurceatov, presa şi radioul răspîndeau în toată lumea o ştire senzaţională, sub titluri de acest fel:

Senzaţie la Harwell! Un progres uluitor al ştiinţei sovietice! Senzaţionala comunicare a profesorului Kurceatov. În U.R.S.S. a fost realizată o temperatură de un milion de grade!

Aşa cum relatase celebrul specialist atomist, savanţii sovietici reuşiseră să producă temperaturi de un milion de grade, lăsînd să treacă curenţi electrici foarte intenşi prin tuburi umplute cu gaze. Impresia produsă de această comunicare este lesne de înţeles, dat fiind că obţinerea unei temperaturi atît de înalte deschide calea spre dirijarea reacţiei termonucleare.

Profesorul Kurceatov arătase că soluţia teoretică a acestei probleme extrem de complexe fusese găsită de fizicienii sovietici A. D. Saharov şi I. E. Tamm. Experienţele făcute pentru verificarea teoriei lor reuşiseră pe deplin şi temperatura de un milion de grade fusese realizată dar, se înţelege, numai pentru o fracţiune extrem de redusă dintr-o secundă.

Pentru prima oară fusese obţinută pe Pămînt, în mod controlat, o temperatură care obişnuit domneşte numai în Soare şi stele.

Maeştrii temperaturilor ultra-înalte

Fizicieni străluciţi din multe ţări au depus în ultimii ani eforturi deosebite spre a înainta pe scara temperaturilor înalte. Drumul a fost extrem de spinos. În laboratoarele moderne, există multe surse ingenioase de căldură: cuptoare electrice cu arc voltaic în care arde un electrod de cărbune, cuptoare de înaltă frecvenţă şi altele. Cuptorul cu arc voltaic produce o temperatură de 3500°C. Multă vreme, oamenii de ştiinţă nu au reuşit să depăşească această cifră, deşi era limpede că ea nu constituie limita ultimă. Dovezile erau multiple. Fără a mai vorbi de corpurile cereşti incandescente — Soarele şi stelele — şi pe Pămînt se întîlnesc uneori exemple de temperaturi ultra-înalte, la căderea meteoriţilor mari, de pildă, care se înfig cu o viteză uriaşă în scoarţa terestră.

Cercetările au continuat şi iată că, acum cîţiva ani, fizicienii au repurtat un succes de seamă.

O sîrmă scurtă şi foarte subţire a fost supusă unei descărcări electrice puternice într-un mediu gazos. Pentru o fracţiune de secundă, s-a obţinut o temperatură de 25.000°C. Ulterior a fost bătut un nou record, obţinîndu-se 40.000°C pentru o milionime de secundă.

Aceasta era situaţia cînd savanţii sovietici au uluit lumea ştiinţifică, producînd temperatura record de un milion de grade!

Fotosfera solară a fost depăşită!

Temperatura de un milion de grade obţinută de savanţii sovietici întrecea cele mai fantastice visuri. Cu toate acestea ea nu putea fi utilizată în mod direct în tehnică, din cauză că durata ei era extrem de scurtă — o fracţiune dintr-o secundă.

Dar astăzi trăim în era zborurilor cosmice. Suprafaţa rachetelor care se înalţă în stratosferă se încălzeşte pînă la incandescenţă, numai în cîteva minute de zbor. Spre a rezolva problemele extrem de dificile legate de întoarcerea astronavelor în atmosfera Pămîntului fără a se aprinde, încercările de lungă durată la care sînt supuse materialele la temperaturi înalte au o deosebită importanţă.

Iată motivele pentru care recenta realizare a unor oameni de ştiinţă sovietici are o valoare excepţională. Alexandr Bricikin, membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a R.S.S. Kazahe şi aspirantul Albert Bolotov au realizat un aparat cu arc electric care furnizează un jet continuu de flăcări cu o temperatură de aproximativ 15.000°C şi cu o viteză a jetului de peste 16 kilometri pe secundă. Dacă ţinem seama că temperatura fotosferei, adică a suprafeţei Soarelui, este de 5000°C, iar a treia viteză cosmică este de circa 16,7 kilometri pe secundă, înţelegem importanţa acestei realizări: cei doi fizicieni sovietici au reuşit să producă în laborator vitezele cosmice şi temperaturi care depăşesc de trei ori temperatura fotosferei solare. Mai mult chiar, ei au pus această importantă realizare nemijlocit în slujba tehnicii, temperatura obţinută fiind de lungă durată.

După cum a declarat A. Bricikin unui corespondent al agenţiei TASS, flacăra acestui aparat, care se distinge prin simplitatea construcţiei, topeşte aliajele dure, materialele ceramice şi refractare de toate tipurile cunoscute. Experienţele de laborator au arătat că noul aparat „perforează" rocile cele mai tenace, cu o viteză mult mai mare decît aceea a turboburului ce funcţionează pe baza arderii combustibilului lichid într-un jet de oxigen.

Perspectivele deschise de noua realizare sovietică sînt foarte vaste. În mîinile fizicienilor, sursele de temperaturi ultra-înalte sînt o „baghetă magică", datorită căreia vor putea fi realizate adevărate minuni. Cu ajutorul temperaturii de 15.000°C se vor putea obţine schimbări fundamentale în structura metalelor: din moi ele vor deveni dure, din slabe — rezistente. Dar în afara schimbării structurii metalelor, încălzirile atît de puternice provoacă schimbări profunde şi în corpul atomic. Nu încape îndoială că aparatul recent construit în Uniunea Sovietică va permite dobîndirea unor aliaje noi cu proprietăţi remarcabile. În felul acesta devin posibile cercetări de mare însemnătate în domeniul structurii materiei, cu influenţe importante asupra fizicii temperaturilor înalte.

ing. Ion Suceveanu

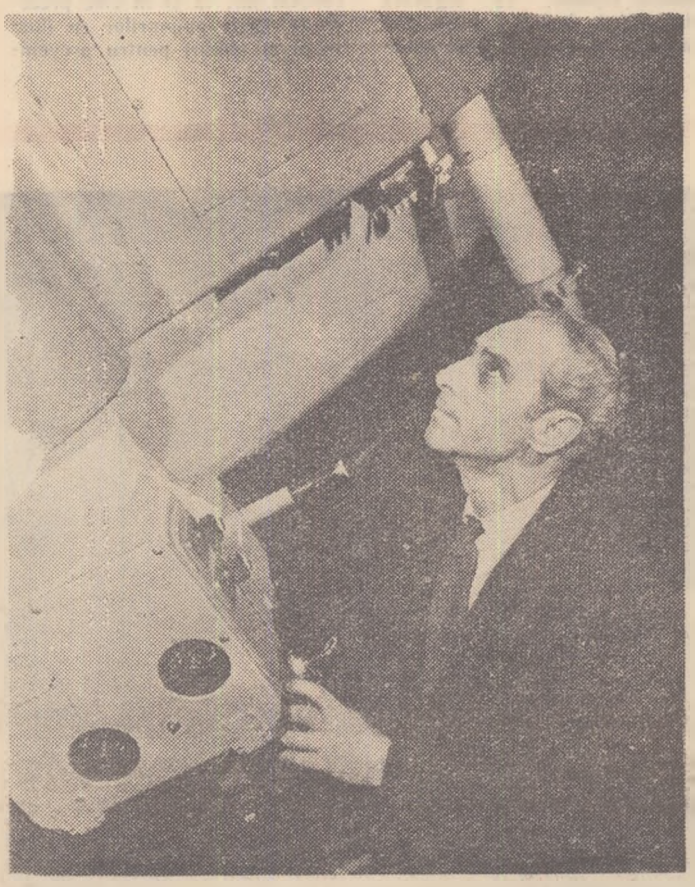

B. Ioannisian, constructorul celui mai mare telescop din U.R.S.S., destinat cercetării structurii Universului, Lunei şi planetelor sistemului nostru solar.

microscop

FLORI... INDICATOARE DE MINEREURI

Membrii unei expediţii de prospecţiuni geologice aflînd că în Kazahstanul de est există vaste cîmpii acoperite cu viorele şi deplasîndu-se la faţa locului, au dat de importante zăcăminte de zinc...

Metoda nu este pentru prima oară folosită de geologii sovietici. Se ştie că o seamă de flori trădează existenţa în sol a unor anumite minereuri. Astfel, o altă expediţie sovietică, avînd misiunea să descopere noi zăcăminte de mangan, a fost ajutată în rezolvarea acestei probleme de o altă plantă — pelinul, care i-a călăuzit paşii spre zăcămîntul căutat.

NOI TIPURI DE TELEVIZOARE ŞI APARATE DE RADIO

În curînd, industria electrotehnică sovietică va pune în vînzare noi tipuri de televizoare şi aparate de radio, printre care amintim televizorul „Campion" cu un ecran mobil de 460 x 345 milimetri, ce se închide într-o măsuţă de... şah. Extrem de interesante sînt aparatele pentru televiziunea în culori „Temp-22" şi „Moskva", cu ecran mobil de 1200 x 900 milimetri, precum şi „radiocombinele" „Kristall-101", „Kristall-104" şi „Temp-9", avînd montate în cutie un aparat de radio-recepţie, un televizor, un magnetofon şi un pickup.

AMORTIZOARE DE VALURI

Savanţii sovietici au conceput uriaşe dispozitive pneumatice care pot să amortizeze furia valurilor. Instalate în diverse sectoare ale Caspicei, ele vor forma un zid puternic de protecţie împotriva furtunilor, uşurînd astfel munca pescarilor şi petroliştilor din Caspica.

Comorile „Continentului albastru"

— De la Jules Verne la expediţiile ştiinţifice de astăzi —

Jules Verne, anticipatorul atîtor realizări din ştiinţa şi tehnica modernă, a avut cel dintîi ideea folosirii comorilor marine. Într-unul din romanele lui, sîntem conduşi pe o mare plantaţie de pe fundul mării, vizităm întinse ogoare şi păşuni submarine. Animalele acvatice sînt transformate în conserve şi ulei. Dar să dăm mai bine cuvîntul căpitanului Nemo, eroul romanului „20.000 de leghe sub mări", care ne va vorbi despre aceste imperii ale belşugului, cu entuziasmul care îl caracterizează.

— Pentru mine, marea este totul! Ea acoperă şapte zecimi din globul pămîntesc şi este un uriaş rezervor al naturii. Prin mare a început — dacă putem spune aşa — globul pămîntesc, şi cine ştie dacă nu va sfîrşi tot prin ea!... Marea nespus de darnică şi nesecătuită, pe care aş asemăna-o cu o doică bună, nu numai că mă hrăneşte, dar mă şi îmbracă. Ştofele noastre, sînt ţesute din lysusul scoicilor, culoarea le-o dă purpura, pe care o cunoşteau cei vechi şi violetul extras din aplysiile Mediteranei. Flora ne oferă şi parfumuri obţinute prin distilarea unor plante exotice; patul cel mai odihnitor este aşternut cu iarbă de mare; condeiul se poate confecţiona dintr-un fanon de balenă, iar cerneala din secreţia sepiei... Darurile mării sînt nenumărate!

Şi iată că aceste idei îndrăzneţe ale căpitanului Nemo — „omul mărilor" cum îl numea Jules Verne, tînd să devină realitate.

Comorile acvatice vor îmbogăţi în primul rînd meniurile noastre. Prin organizarea pisciculturii ştiinţifice şi introducerea pe scară largă a metodelor de fecundare şi încrucişare artificială, se vor putea obţine varietăţi de animale marine nemaiîntîlnite. Vom putea astfel mînca o friptură de delfin la fel de gustoasă ca cea de porc sau un muşchi de broască ţestoasă gigantă. Dar despre smîntîna făcută din lapte de cetaceu — ce părere aveţi? Pe lista de bucate vor mai figura dulceaţă de anemone, făcută cu zahăr extras din fucusul uriaş care creşte în Marea Nordului, budincă din plancton, prăjituri din alge...

Una din cele mai recente descoperiri, menită să aducă un mare belşug de alimente omenirii, este folosirea algelor unicelulare în alimentaţie. Dintre acestea, cea mai promiţătoare este „chlorela", pe care cei mai mulţi cercetători o socotesc ca foarte productivă.

Chlorela este o algă care se prezintă sub forma unei confeti verzi. Ea se dezvoltă extrem de rapid, în aşa fel că în timp de 24 de ore poate să-şi multiplice greutatea de 8 ori. Chlorela poate fi cultivată, după dorinţă, în medii apoase mai bogate în fier, în albumine sau în săruri. În felul acesta, recolta va conţine mai multe proteine, grăsimi sau zahăr.

Cercetările au arătat că la dorinţa noastră chlorelele pot fi făcute mai bogate în proteine decît carnea, sau după caz, tot atît de bogate în ulei ca şi seminţele de floarea soarelui. Apoi algele n-au nevoie în permanenţă de lumină deoarece pe timp însorit înmagazinează o cantitate de 80–85 la sută energie solară, faţă de 1 la sută cît absorb celelalte plante. Noaptea ele se înmulţesc prin diviziune!

Aceste plante extraordinare sînt socotite astăzi drept modelul cel mai elocvent de folosire a energiei solare. Produsele alimentare obţinute cu ajutorul algei chlorela ating cantităţi surprinzătoare. E destul să spunem că un hectar de suprafaţă... lichidă, cultivat cu alge din această specie, echivalează cu o sută de hectare de grîu sau porumb!

Dacă s-ar cultiva o suprafaţă de circa 800.000 de hectare (aproximativ o cincime din suprafaţa Elveţiei) cu chlorela, recolta ar ajunge pentru hrănirea întregii omeniri.

Sub ce formă vom putea mînca aceste alge? Făina extrasă din chlorela va putea căpăta, cu ajutorul aromelor sintetice, gustul cărnii, laptelui, ouălor etc. — deoarece algele conţin, cum am văzut, substanţele specifice acestor alimente.

Nici „deşeurile" chlorelei nu vor fi aruncate. Din ele se vor produce nutreţuri, alcool, benzină, medicamente etc.

Dar în apa mărilor există şi alte produse alimentare valoroase. Planctonul este unul dintre acestea. Ce este de fapt planctonul? El este numele generic dat multor mii de specii de mici organisme vizibile şi invizibile, care plutesc aproape de suprafaţa mării. Unele sînt plante (fito plancton), altele sînt icre plutitoare ori vietăţi minuscule (zooplancton).

Biologul A. D. Bajov a emis ideea pescuirii planctonului cu un soi de plase adecvate acestui scop şi nu este exclus ca oamenii să recolteze mîine plancton din mare în acelaşi fel în care recoltează cereale de pe uscat. Valoarea lui nutritivă este extrem de ridicată, planctonul fiind unul din cele mai complete alimente cunoscute pînă astăzi.

Oricît de surprinzător ar putea să pară la prima vedere, mările ascund şi mari bogăţii aurifere. S-a calculat că mările şi oceanele globului conţin circa opt miliarde de tone de aur, două miliarde de tone uraniu, precum şi cantităţi importante de nichel, zinc, cobalt şi alte metale.

Dacă s-ar putea extrage aurul mărilor, preţul lui n-ar fi mai mare decît al cuprului.

Cum se explică această bogăţie? După geochimistul sovietic A. E. Fersman, în fiecare an apele curgătoare transportă de pe pămînt în oceane, circa trei miliarde de tone de substanţe dizolvate. Şi cîte elemente chimice cuprind aceste substanţe dizolvate: clor, sodiu, magneziu, potasiu, brom, flor, iod, fosfor... Aproape întreaga tablă a lui Mendeleev e reprezentată în apa de mare.

Deocamdată, în Uniunea Sovietică nu se extrage din mare decît magneziul şi iodul. În clipa de faţă se pun la punct, însă, şi metode de valorificare a altor elemente chimice preţioase.

Specialiştii sovietici au reuşit să obţină din apa mărilor materii prime pentru fabricarea cimentului, hîrtiei, sticlei şi altor produse.

Valorificarea bogăţiilor pe care le ascunde „continentul albastru" este de abia la început; dar perspectivele de viitor sînt deadreptul uimitoare.

Em. Roman

Și actrița de cinema Elina Bistrițkaia se numără printre stelele Teatrului Mic unde deține rolul lady-ei Windermer din piesa lui Oscar Wilde.

Scurtă incursiune în istoria Teatrului Mic

Nu de mult s-au împlinit 135 de ani de la întemeierea celui mai vechi teatru din Moscova, vestitul Teatru Mic. Fondatorii săi, marii actori ruși Mihail Șcepkin și Pavel Mocialov, au militat cu înflăcărare pentru transformarea acestei prime scene moscovite într-un centru de cultură înaintată, într-o tribună de idei democratice. Artiștii Teatrului Mic au adus în fața spectatorilor mesajul generos al pieselor lui A. Ostrovski, ascuțita satiră socială a comediilor lui N. V. Gogol. Iar acestor strălucite opere ale dramaturgiei ruse li s-au alăturat după scurt timp tragediile lui Shakespeare, comediile lui Molière și Lope de Vega. De această perioadă de început a activității teatrului sînt legate și numele unor actori care, alături de fondatori, au constituit cunoscuta școală a Malii-Teatrului. Este vorba despre celebrele actrițe Ermolova și Fedotova, desore actorul Lenski ș.a.

Revoluția Socialistă din Octombrie a deschis larg porțile spre o nouă activitate creatoare colectivului entuziast al teatrului. Au început să fie reprezentate piesele lui Maxim Gorki, cu problematica lor interesantă, interzise înainte de cenzura țaristă. Ele au fost urmate de creațiile inspirate de marile evenimente revoluționare. Un neuitat spectacol în istoria teatrului l-a constituit cel cu piesa „Liubov Iarovaia" de K. Treniov, a cărui premieră a avut loc în anul 1926. De atunci, colectivul Teatrului Mic a pus în scenă peste 90 de opere ale dramaturgiei sovietice, printre care piesele lui N. Pogodin, A. Korneiciuk, B. Lavreniev, dramatizări după romanele lui A. Fadeev, L. Leonov ș.a. O seamă de dramaturgi întrețin strînse legături de prietenie creatoare cu artiștii teatrului. In momentul de față, cel mai apropiat de colectivul Teatrului Mic este dramaturgul ucrainean Alexandr Korneiciuk. Șapte dintre piesele sale au fost montate în premieră pe scena acestui teatru, iar piesa la care lucrează în momentul de față, este destinată să vadă lumina rampei tot la Malii. Teatrul are de asemenea strînse legături cu tinerii autori. Cele două piese aflate în pregătire — „Pămînt", care descrie viața satului colhoznic de astăzi și „Cîntecul vîntului", închinată tinerilor constructori de pe un șantier siberian, sînt semnate de studenți ai Institutului de literatură și ai școlii teatrale „Șcepkin". De altfel, și în stagiunea trecută au fost prezentate două piese ale tinerilor dramaturgi: „Zvăpăiata" de M. Zarudnii și „Castelul din cărți de joc" de O. Stukalov, care sînt jucate în continuare. Printre premierele noii stagiuni, se află și „Liubov Iarovaia", într-o nouă versiune scenică. Pentru sărbătorirea centenarului nașterii lui A. P. Cehov, Teatrul Mic pregătește piesa „Ivanov". In cursul stagiunii vor avea loc încă două premiere: „Mascarada" de Lermontov și „Hoții" de Schiller.

In cursul anilor, Teatrul Mic și-a format un public extrem de larg. Colectivul teatrului are nenumărați prieteni în uzine și în colhozurile din regiunea Moscovei, în rîndul tineretului. Artiștii săi sînt invitați adesea să dea spectacole și recitaluri în cluburi, în palatele de cultură, conferențiază în fața muncitorilor, a comsomoliștilor.

M. C.

O REPLICA LA „TARZAN"

Locuitorii Moscovei sînt deprinși cu spectacolele, uneori bizare, pe care le dau pe străzi, în parcuri, în fața unor clădiri, echipele de filmare, cu zarva lor specifică și mulțimea de curioși adunați ciorchine în jurul operatorilor, cu actorii travestiți în costume de epocă, cu eternul refren-comandă al regizorului: „Atențiune! Filmăm!" Zilele acestea le-a fost, însă, dat să asiste la un spectacol mai puțin obișnuit. O echipă de filmare de la studiourile „Mosfilm" a poposit rînd pe rînd pe arena stadionului de la Lujniki, pe strada Gorki, apoi în fața statuii ecvestre a lui Iuri Dolgoruki, pentru a filma... un om al zăpezilor. Ființa aceasta ciudată, s-a cățărat cu dibăcie pe frumoșii tei ce mărginesc strada principală a capitalei sovietice, apoi spre uimirea tuturor, s-a apropiat de statuia lui Iuri Dolgoruki și, socotind-o pe semne un post de observație mai potrivit, a escaladat soclul, s-a urcat pe gîtul calului de bronz și, agitîndu-și mîinile, a început să strige cu glasu-i răgușit: „Unde ești, Olea?"

Un om al zăpezilor pe ecran? Regizorul E. Riazanov, realizatorul filmului e mereu solicitat să răspundă la această întrebare. De fapt, eroul filmului **„De cealaltă parte a curcubeului"**, socotit de cineaști ca o comedie excentrică, nu este un om al zăpezilor, ci un locuitor al unui trib „tappi", care trăiește departe de lumea civilizată, în văgăunile munților. Cum ajunge un exemplar din acest trib pe străzile Moscovei? In timpul unei expediții în munți, acest „tappi" este descoperit de tînărul antropolog sovietic Vova Porajaev, care îl ia cu el acasă, la Moscova. Sălbaticul se dovedește un flăcău isteț. Își însușește cu o uimitoare repeziciune limbajul articulat, învață cîntece, se deprinde ușor cu noua-i viață, se bucură de dragostea și înțelegerea celor din jur. Episodul relatat mai înainte, începe cu un meci disputat pe stadionul de la Lujniki, la care „tappi" asistă cu încîntare. Aici o întîlnește pe Olea, o fată care i se pare foarte drăguță. La ieșire, însă, fata dispare, pierzîndu-se în mulțimea spectatorilor. Iată de ce „tappi" se cațără în copaci, apoi se urcă pe calul lui Dolgoruki, de unde speră s-o zărească. Dar se alege cu admonestările milițianului și cu o amendă.

Prin întreaga-i construcție, filmul **„De cealaltă parte a curcubeului"** parodiază filmele occidentale de aventuri din seria Tarzan. Cititorii sînt desigur curioși să știe cine interpretează rolul sălbaticului. De data aceasta, „tappi" nu e nici atlet, nici june prim, ci un foarte talentat comic sovietic: Igor Ilinski, pe care spectatorii noștri l-au aplaudat acum doi ani, în rolul directorului birocrat Ogurțov din comedia cinematografică „Noapte de carnaval".

In rolul tînărului savant care îl ajută pe „tappi" să devină un om civilizat, apare actorul Vladimir Safonov (din filmele „Soldații" și „Fete de aceeași vîrstă").

In săptămînile următoare, echipa de filmare va pleca în munții Caucaz, unde se vor turna secvențele înfățișînd scenele din viața tribului „tappi", care vor alcătui prima parte a viitorului film.

„Poemul mării"

Cînd am citit pentru prima oară scenariul lui Alexandr Petrovici Dovjenko pentru filmul „Poemul mării", în care urma să dețin unul dintre rolurile principale, am avut revelația unei deosebite creații literare.

Pe măsură ce înaintam în lectură și încercam să-mi imaginez scenele viitorului film îmi dădeam seama cîtă dragoste de viață, ce adînci sensuri filozofice cuprinde această creație. Viața, gîndurile, sentimentele contemporanilor aflau un puternic ecou în inima lui Dovjenko. Scenariul său face parte din categoria acelor opere de artă care nu pot trece neobservate, care îți rețin neapărat atenția, făcîndu-te să reflectezi mai adînc, să privești lumea înconjurătoare cu ochii larg deschiși, pentru a-i pătrunde mai deplin sensurile. Am fost de aceea fericit că mi se oferă posibilitatea să lucrez cu un atît de interesant material inspirat din viața contemporană. Și am început să pregătesc rolul președintelui de colhoz Savva Zarudnii. Rolul acesta este de fapt cel mai dificil, cel mai complex din cîte mi-a fost dat pînă acum să întruchipez pe ecran.

Curînd după turnarea primelor secvențe, filmarea a fost întreruptă. După moartea lui Alexandr Petrovici se părea că „Poemul mării" nu va mai fi niciodată transpus pe ecran. Filmul a fost însă reluat de către regizoarea Iulia Solnțeva, soția lui Dovjenko. Rolul președintelui Zarudnii mi-a dăruit multe satisfacții. Forța interioară, energia eroului meu mă obligau să mă simt un participant direct al marilor evenimente. Împreună cu Savva Zarudnii m-am integrat vieții șantierului hidrocentralei de la Kahovka. Mărturisesc că în conturarea trăsăturilor acestui personaj am împrumutat multe din trăsăturile lui Dovjenko. Există în film un episod cînd Savva își manifestă mînia îndreptățită împotriva unui om necinstit. Mînia sa este îndreptată împotriva a tot ceea ce jignește demnitatea umană. Dacă scena mi-a reușit, aceasta o datorez în cea mai mare măsură scenariului, care mi-a oferit inepuizabile resurse.

După terminarea filmului „Poemul mării", am început să studiez un alt scenariu al lui Alexandr Dovjenko — „Poveste din anii înflăcărați". Mi-aș dori foarte mult să pot reda pe ecran un personaj din acest film, un general, în chipul căruia autorul a zugrăvit minunate trăsături umane și care este înzestrat cu o bogată viață interioară. Rolul acesta oferă mari posibilități de interpretare. Aș dori, de asemenea, să-l întrupez pe Taras Bulba, în proiectata ecranizare după geniala operă a lui N. V Gogol.

Visez și la o seamă de personaje contemporane. Aș vrea ca ele să fie dotate cu aceeași bogăție de idei și simțăminte ca și Savva Zarudnii.

Boris Andreev

Actorul Boris Andreev în filmul „Poemul mării".

Reflector

Cel de al III-lea Festival unional al filmului sovietic va avea loc în cursul lunii mai 1960, în orașul Minsk. In cadrul Festivalului vor fi prezentate cele mai reprezentative producții ale studiourilor sovietice din anul 1959. Comitetul de pregătire al Festivalului este condus de către G. I. Kiselev, ministrul Culturii al R.S.S. Bieloruse.

La Moscova, Leningrad și Kiev a avut loc o Săptămînă a filmului britanic. Au fost prezentate cu această ocazie filmele „Richard al III-lea", „Oliver Twist", „Genevieve" ș.a. La Săptămîna filmului a participat și o delegație de cineaști englezi.

Recent, la teatrul de operă și balet din Ufa a avut loc premiera comediei muzicale „Kodasa", prima operă națională baștkiră, compusă de Z. Ismaghilov. Comedia surprinde momente din viața satului colhoznic baștkir.

Peste 300 de filme documentare vor fi realizate de către studiourile sovietice în anul 1960. Printre acestea se află o serie de medalioane cinematografice dedicate scriitorilor Alexei Tolstoi, Feodor Gladkov, Mihail Șolohov și compozitorului Serghei Prokofiev. Alte documentare vor înfățișa frumusețile naturii atît de felurite a Uniunii Sovietice. Două filme din această serie vor ilustra călătorii turistice pe rîul Moscova și pe lacul Baikal, altele vor prezenta ținuturile din extremul nord, precum și pitorescul unor orașe — Stalinabad, Riga, Vladivostok.

ORIZONT

REZULTATE DIFERITE

Implicațiile micșorării zilei de lucru în Uniunea Sovietică sînt deosebit de profunde, acționînd în chip multilateral asupra vieții oamenilor sovietici. Reducerea zilei de lucru a influențat pozitiv productivitatea muncii ; pretutindeni, în uzine și fabrici se obțin astăzi indici superiori perioadei anterioare. Paralel cu reducerea zilei de lucru, a sporit retribuția bănească a muncitorilor și funcționarilor. In sfîrșit, măsurile adoptate de Partidul comunist și Guvernul sovietic au ridicat gradul de cointeresare a muncitorilor, tehnicienilor și inginerilor pentru introducerea tehnicii noi. In rîndurile ce urmează însă, vrem să subliniem influența pe care o exercită reducerea zilei de lucru asupra unor fenomene de ordin social și cultural. Efectele în aceste domenii sînt și ele caracteristice într-un grad înalt societății sovietice, marcînd deosebiri esențiale față de sistemul capitalist.

Se știe că revoluția tehnică ce se înfăptuiește sub ochii noștri implică o reprofilare generală a tipurilor de profesii caracteristice sectorului industrial. Automatizarea producției, pe bazele electronicei și chibernetici, trece cu buretele peste un lung șir de ocupații „tradiționale". Se produc schimbări fundamentale în raporturile dintre om și mașină ; noile sisteme de mașini impun celor care le supraveghează funcționarea, un nivel înalt de cunoștințe, apropiat de acela al tehnicienilor cu studii superioare. Automatizarea reduce într-o proporție necunoscută pînă acum numărul muncitorilor angajați efectiv în sfera producției și impune criterii superioare pentru cei ce rămîn să lucreze mai departe în halele fabricilor și uzinelor.

In legătură cu acest fenomen, în Statele Unite, de pildă, a apărut o nouă variantă a tehnocrației. Pe măsura introducerii automatizării, numărul oamenilor ce depun o activitate efectiv productivă urmează să reprezinte doar o zecime din totalitatea brațelor de muncă. O parte din muncitorii disponibili, destul de neînsemnată dealtfel, urmează a fi folosiți în servicii auxiliare. Ce se va întîmpla cu ceilalți oameni? Teoreticienii noii variante a tehnocrației nu ne oferă un răspuns limpede, dar el se poate deduce din afirmația lor după care, în viitorul apropiat, numai o parte din populație, numai „elitele" vor avea dreptul la ocupații efectiv productive. Se va ajunge astfel la transformarea actualei armate de șomeri într-o armată de declasați, care pierzînd orice contact cu munca productivă va fi silită veșnic să se întrețină din ofrande publice sau de stat. Acesta e poate cel mai dureros dintre aspectele introducerii automatizării în condițiile orînduirii capitaliste.

Cu totul altele sînt perspectivele pe care automatizarea le deschide în economia sovietică. Reducerea zilei de lucru creează în Uniunea Sovietică mari posibilități pentru reeducarea profesională a muncitorilor potrivit cu necesitățile revoluției tehnice în curs de desfășurare. Dacă și pînă acum sistemul sovietic de învățămînt permitea participarea milioanelor de oameni la procesul de ridicare permanentă a cunoștințelor, reducerea zilei de muncă reprezintă un nou stimulent în această direcție. Fiecare muncitor beneficiază acum de mai mult timp liber, condiție materială absolut indispensabilă studiului. Cunoștințele lor vor urmări îndeaproape nivelul tehnicii și fiecare muncitor își va avea asigurat locul în producție.

Dar nu numai sub acest aspect este deosebit de semnificativă reducerea zilei de lucru în Uniunea Sovietică. Folosirea plăcută și utilă a timpului liber este condiționată de existența unui sistem de organizații social-culturale, capabile să ofere un cadru de manifestare corespunzător dorințelor și posibilităților oamenilor muncii. Reducerea zilei de lucru a și marcat o puternică înviorare în activitatea bibliotecilor, cercurilor de artiști amatori, organizațiilor sportive etc.

Adunate cu grijă de milioanele de oameni sovietici, orele libere vor deveni un timp imens în retorta căruia vor apare neîndoielnic noi și însemnate valori, în domeniile cele mai diferite.

CUPRINSUL UNEI SCRISORI

Incă nu s-a împlinit un an de la înființarea primelor brigăzi de muncă comunistă, dar profilul și orientarea generală a activității lor tind să se contureze definitiv. Sfera preocupărilor s-a lărgit, incluzînd cele mai diverse laturi ale vieții și activității membrilor acestor brigăzi. Ele au devenit adevărate instituții de educare multilaterală a oamenilor sovietici, menite să cristalizeze normele de conduită personală și obștească ale cetățenilor din evul comunist.

In cadrul brigăzilor sînt create raporturi noi între membrii lor pe de o parte și între ei și mediul ambiant, pe de altă parte. Atmosfera relațiilor cordiale își pune amprenta asupra personalității brigadierilor ; apare un climat de încredere reciprocă, de într-ajutorare și de respect față de comandamentele sociale imediate.

In unul din numerele recente ale ziarului „Izvestia" a fost publicată o scrisoare venită de la o asemenea brigadă. Orașul de expediție: Novosibirsk. Cuprinsul ei : relatarea cîtorva întîmplări semnificative pentru preocupările obișnuite ale brigăzii.

Evgheni Saenko a primit la sfîrșitul lunii o sumă respectabilă pentru munca lui. A observat, însă, că mărimea sumei se datorește unor erori strecurate în planul secției unde lucra. Nimeni nu sezisase greșeala. Fără să stea mult pe gînduri, a cerut rectificarea corespunzătoare. Una din membrele brigăzii, Katia Sirobokina, s-a îmbolnăvit și a fost obligată să se interneze într-un spital. Acasă, a rămas un copil. Comsomolista Albina Nikolscina s-a mutat la tovarășa el de brigadă, pentru a-i îngriji copilul în timpul absenței. Viaceslav M. s-a dovedit prea puțin atent față de soția sa. Despărțirea părea inevitabilă. Intervenția brigăzii, grijulie și discretă, a restabilit echilibrul.

In toate aceste fapte sînt cuprinse sensurile unor transformări profunde în structura oamenilor sovietici. Brigăzile de muncă comunistă ridică la rang de necesitate înlăturarea izolării omului, crearea unei conștiințe a obligațiilor ce revin fiecăruia dintre membrii brigăzii față de tovarășii lui, inclusiv în rezolvarea problemelor personale.

Cronicar

Harkov. Piața „Roza Luxemburg"

PEISAJ CITADIN

Probabil că, în urmă cu vreo treizeci de ani, cînd, aplecați deasupra planșetelor, schițau planul general de transformare a vechiului oraș într-o capitală modernă, arhitecții din Moscova nu s-au gîndit că în afara elementelor de ordin strict arhitectural, — piețe, ansamble, clădiri, parcuri, monumente, menite să exprime laolaltă aspectul exterior al viitoarei metropole a socialismului — în peisajul citadin al Moscovei își va face intrarea și cartea.

S-ar părea curioasă încercarea de a include cartea în peisajul citadin. Și totuși cartea a devenit un element component al peisajului marelui oraș. Te oprești în fața standurilor de cărți și-ți arunci privirea la autori și titluri : Fadeev : „Tînăra gardă"... Cooper : „Ultimul mohican"... Tolstoi : „Invierea". Cauți, bineînțeles, prezențe romînești și constați cu plăcere că pe un spațiu nu mai mare de un metru pe doi, te întîlnești cu Slavici, Sadoveanu, Beniuc și Petru Dumitriu. O și mai mare bucurie resimți atunci cînd vezi cum volumașul de Slavici trece din mîinile vînzătoarei în cele ale cumpărătorului — un tînăr voinic, îmbrăcat într-o haină sport, care pleacă răsfoindu-l.

Standurile nu sînt însă singurul element prin care cartea se integrează în peisajul citadin. Un alt aspect, caracteristic Moscovei, este acela că pretutindeni, pe stradă, se citește. In pofida circulației intense de mașini și pietoni, străzile Moscovei s-au transformat parcă într-o uriașă sală de lectură. Oamenii citesc. Și citesc pretutindeni : pe băncile din parcuri și scuaruri, în stațiile de troleibus, pe terasele restaurantelor, așteptînd să fie serviți, în metrou — oriunde le rămîn cîteva clipe libere.

Se citește enorm de mult și de toate. Am tras cu ochiul la cartea pe care o citea tînărul care s-a așezat lîngă mine în metrou. Guy de Maupassant. Altă dată am reținut niște pagini pline cu formule matematice. Tot în metrou am văzut foarte mulți călători, și mai ales călătoare, citind versuri, copii răsfoind cărți de povești.

Hotărît lucru : cartea este unul din atributele cele mai autentice ale peisajului Moscovei.

V. Block

Scrisoare din Moscova

Totul te face să simți apropierea marii sărbători, aniversarea Revoluției din Octombrie. Conform tradiției, oamenii sovietici întîmpină această sărbătoare prin noi realizări în muncă, prin îndeplinirea cu succes a sarcinilor de plan care le revin, a angajamentelor luate. In ultimele zile, ziarele abundă în informații despre activitatea fabricilor și uzinelor, organizațiilor comerciale, organizațiilor obștești...

METROUL ȘI NAPOLEON

Constructorii metroului din Moscova, de pildă, și-au luat angajamentul să termine, înainte de 7 Noiembrie, o nouă linie, lungă de doi kilometri : Kutuzovskaia—Fili-Poklonnaia Gora. Locul unde se execută lucrările este bine cunoscut de istorici. Pe această înălțime unde Napoleon s-a oprit în 1812 să privească Moscova, se află un mic muzeu care evocă uriașa încleștare a celor două armate. Muzeul este construit chiar pe locul unde mareșalul Kutuzov își amplasase statul major.

L-am vizitat recent, în tovărășia a doi studenți francezi, aflați în trecere prin Moscova. Ieșind din muzeu, unul din ei a exclamat :

— Ce bine-i să n-ai de-aface cu războiul decît în muzee !

Drept care am adăugat :

— Și va veni o zi, cînd într-un muzeu, ghidul va arăta urmașilor noștri o bombă atomică, explicîndu-le că această armă a fost inventată de oameni și distrusă tot de ei, în îndepărtatul secol XX.

— După vizita lui Hrușciov în America, m-a completat celălalt francez.

Remarca, deși scurtă, spune multe despre speranțele pe care lumea le leagă de întîlnirea celor doi conducători.

FEȚE CUNOSCUTE ȘI NECUNOSCUTE

De obicei, ești bucuros cînd revezi chipuri cunoscute. Nu-i mai puțin adevărat însă, că există și clipe cînd dorești să descoperi necunoscutul. Cum se întîmpla, de pildă, cu fața necunoscută a Lunei. Dar primele fotografii au fost făcute, și acum, toată Moscova vorbește despre ele. „Savanții ar trebui să le studieze repede și să le facă publice" — spuneau cîte unii. „Am vrea să cunoaștem numele cu care vor fi botezate mările și craterele, podișurile și văile recent descoperite în Lună" — cereau alții. Concluzia tuturora era însă aceeași : „Savanții, inginerii, tehnicienii și muncitorii noștri au făcut treabă bună !"

In zilele de 20, 21 și 22 octombrie au avut loc, în Sala Coloanelor din Casa sindicatelor, lucrările Congresului entuziaștilor științei și tehnicii. Numele oficial dat Congresului era însă „Primul congres al societăților științifice și tehnice din U.R.S.S." Societăți ca acestea sînt acum foarte numeroase în Uniunea Sovietică și întrunesc peste un milion de membri. Ele urmăresc studierea unor probleme actuale, organizează conferințe științifice, concursuri pentru cea mai bună soluție dată unor probleme tehnice etc.

K. Vișnevețki

CONTINENTUL

Un sovhoz automatizat

In sovhozul Zvenigorodski, din împrejurimile Moscovei, operațiile de curățire a grajdurilor, de distribuire a furajelor în iesle etc. sînt automatizate. Dirijarea se face direct de la un tablou de comandă, instalat într-o cabină de sticlă ce se află în mijlocul grajdului.

Datorită automatizării, munca mulgătoarelor și a grăjdarilor a devenit mult mai ușoară, iar productivitatea sovhozului a sporit considerabil. In clipa de față o mulgătoare poate să îngrijească un număr de 25 de vaci, și să cîștige astfel între 800-1000 ruble lunar.

Ufa-Harvard-Hamburg

Universitatea din Ufa, capitala Bașkiriei, întreține relații cu institute științifice și universități din 16 țări. Lucrările filologilor bașkiri despre istoria, fonetica, gramatica limbii bașkire, publicațiile științifice editate de universitate sînt expediate cu regularitate universității din Harvard (S.U.A.), universității din Hamburg (R.F.G.), precum și unor universități și institute științifice din Bulgaria, Polonia, Ungaria, Rominia, Austria, Finlanda etc.

Helicopterele și căile ferate

Sînt cunoscute greutățile pe care le au de înfruntat muncitorii care lucrează la electrificarea căilor ferate : mai întîi e nevoie de un tren care să transporte pilonii, cablurile etc..., echipa de lucru trebuie să numere pe puțin 40 de oameni..., în timpul lucrărilor traficul e întrerupt.

Inginerii sovietici au înlăturat aceste dificultăți, printr-o metodă nouă, și în același timp originală, care prevede instalarea pilonilor cu... ajutorul helicopterelor. Inzestrat cu un dispozitiv care, în numai 8 minute, sapă automat găurile pentru piloni, helicopterul „prinde" apoi pilonul din beton armat și-l așează în groapă, muncitorilor nemai rămînîndu-le decît să-l consolideze.

Noua metodă scurtează de 4-5 ori timpul necesar în mod obișnuit pentru instalarea liniilor electrice.

U. R. S. S.

RASPUNDEM CITITORILOR

Calea maritimă de nord

Am întîlnit deseori în ziare expresia „Calea maritimă de nord". V-aş rămîne îndatorat dacă mi-aţi da, prin intermediul rubricii dumneavoastră, unele amănunte în legătură cu acest traiect-maritim, despre care atît eu, cît şi tovarăşii mei de muncă, cunoaştem foarte puţine lucruri — ne scrie tov. ing. Vasile Ciurez, de la uzinele „Republica", Bucureşti.

Calea maritimă de nord este denumirea dată căii navigabile care trece de-a lungul ţărmului nordic al Asiei, începînd de la Marea Albă şi pînă la strîmtoarea Behring.

De acest chiar şi în zilele noastre primejdios traiect-maritim, menit să scurteze calea între estul şi vestul Uniunii Sovietice, sînt legate numele unor vestiţi navigatori şi exploratori ca Semion Dejnev, Dmitri Laptev, Celiuskin, Tol, Rusanov, Brussilov, Sedov, Makarov ş.a.

Pînă la instaurarea puterii sovietice, navigaţia pe Calea maritimă de nord se limita doar la cîteva expediţii împinse pînă în preajma gurii fluviilor Obi, Enisei şi Kolîma, căci imprecizia hărţilor, lipsa echipamentului corespunzător şi a informaţiilor privind regimul gheţurilor făceau aceste regiuni extrem de periculoase.

Din primii ani ai existenţei sale, statul sovietic a acordat toată atenţia deschiderii complete a Căii maritime de nord. Expediţiile ştiinţifice organizate de Institutul Arctic în anii 1930—1932 au şters multe pete albe de pe harta Oceanului Îngheţat de Nord. În 1932 a luat fiinţă Direcţia Centrală a Căii Maritime de Nord, căreia îi revenea sarcina să traseze definitiv ruta navigabilă Marea Albă—strîmtoarea Behring (peste 5.000 kilometri), să echipeze această cale cu nave şi să asigure securitatea navigaţiei.

Ceea ce părea imposibil a fost realizat: s-au întreprins studii hidrografice, au fost editate hărţi, o întinsă reţea de staţiuni radiopolare, staţiuni ştiinţifice şi faruri au început să împînzească coastele mărilor Arctice.

În prezent, datorită deschiderii complete a Căii maritime de nord, traficul de mărfuri în porturile arctice se ridică la sute de mii de tone. Securitatea navigaţiei este realizată de 50 de staţiuni polare, care urmăresc în permanenţă starea mării şi a timpului, fenomenele geofizice, cum sînt magnetismul terestru, electricitatea atmosferii etc., precum şi de staţiuni înzestrate cu relee automate, care înregistrează deriva banchizelor şi condiţiile de navigaţie.

Punerea în valoare a Căii maritime de nord poate fi considerată ca una din marile realizări ale orînduirii sovietice.

Magazinele cu auto-deservire

V-aş rămîne îndatorat dacă mi-aţi răspunde la rubrica dv. care este modul de funcţionare al magazinelor sovietice cu auto-deservire — ne scrie tov. Şt. Ivănescu, funcţionar la O.C.L.-I, — raionul Tudor Vladimirescu, Bucureşti.

În Uniunea Sovietică, magazinele cu auto-deservire capătă o extindere din ce în ce mai largă şi asta cu precădere în comerţul alimentar, deoarece, în afara faptului că procesul de deservire are loc într-un timp de două ori mai scurt, se realizează şi importante economii, cifra de afaceri crescînd între 30—60 la sută.

Magazinele şi raioanele care folosesc sistemul de expunere liberă a mărfurilor, cu vînzarea pe baza mostrelor expuse, sînt răspîndite mai ales în comerţul cu produse de manufactură. Autodeservirea este aplicată cu succes şi în marile magazine, în magazinele de încălţăminte, ţesături, confecţii, mobile şi articole de menaj

În cadrul marilor magazine care folosesc auto-deservirea funcţionează, de asemenea, servicii de livrare a cumpărăturilor la domiciliu, birouri de comenzi etc.

Cum este organizată vînzarea în aceste magazine?

Clientul îşi alege singur marfa din raft, gata împachetată, după care o achită la casele instalate la ieşirea din magazin. Directorul sau alt funcţionar din conducerea magazinului se află permanent în mijlocul clienţilor, dîndu-le îndrumări şi ajutîndu-i să aleagă mărfurile.

Auto-deservirea mai are însă şi un alt aspect. Ne referim la reţeaua de automate care, contra cost, eliberează pe loc consumatorului diferite băuturi răcoritoare, sandviciuri şi ţigări, articole de mercerie şi parfumuri, precum şi alte produse de larg consum. În următorii şase ani, comerţul sovietic prevede instalarea, în întreaga ţară a aproape 200.000 astfel de automate.

În cursul septenalului, nu numai automatele, dar şi celelalte noi forme de comerţ de care am amintit vor cunoaşte o largă dezvoltare. Ele vor fi aplicate, de pildă, numai în cursul acestui an în 5.000 noi magazine.

Vor să corespondeze

Kazakievici Valentina, reg. Sverdlov, Nijni Taghil, p.o. 27, ul. Polevaia: cu un tînăr.

Kirillov Lev, Iaroslavl, ul. Furmanova 1, kv. 45: cu un muncitor

Voronţov Igor, R.S.S.A. Ciuvaşă, Ceboksarî, ul. Bogdana Hmelniţkovo 28: cu o elevă.

Zagoilova A., R. S. S. Kazahă, Alma-Ata, ul. Stalina 127: cu un tînăr muncitor sau student.

Horeva Anna, ţinutul Krasnoiarsk, Abakanski raion, p.o. Balkan, pos. Zabolotnii; cu un tînăr.

Poliakov Alexandr, reg. Gulsk, Şciokino, 3-II poselkovîi proezd 6: cu un filatelist.

Şarifov Baghir, Lvov 5, ul. Ivana Franko 37/3: cu un filumenist.

Alexina Irina, Irkutsk, ul. Stepana Razina 23: cu o elevă.

ŞAH

TAL — eroul turneului candidaţilor

Înainte, la atac!
desen de Gr. Oganov

În urmă cu două luni, în faţa tabelei cu căsuţele încă goale a turneului candidaţilor, mulţi şahişti şi-au pus cu emoţie întrebarea: cine va fi viitorul adversar al lui Botvinnik?

Într-adevăr, turneul a fost pasionant. La început a condus Petrosian, apoi, la sfîrşitul primului tur el a fost ajuns din urmă de Keres şi Tal. După al doilea tur, Keres a luat singur conducerea, urmat la mică distanţă de Tal. Din acest moment a devenit clar că lupta hotărîtoare se va da între aceşti doi mari maeştri. Turul trei a fost decisiv. Keres a pierdut la Tal o partidă în care ar fi putut obţine remiza prin şah etern, iar la Fischer un final avantajos. În acest timp, Tal a obţinut remiza într-o poziţie dezavantajoasă în partida cu Smîslov. Astfel, după turul al III-lea, Tal a trecut singur în frunte, cu $1^1/_2$ puncte avans. Ultimul tur, al IV-lea, a fost de-a dreptul dramatic. Keres a depus toate eforturile pentru a-şi ajunge rivalul. El a reuşit să cîştige a patra partidă la Tal (învingîndu-l astfel în meciul direct cu 3 : 1), dar a pierdut la Smîslov (pe care Tal l-a învins, — din nou din poziţie mai slabă), astfel că pînă la urmă distanţa de $1^1/_2$ puncte s-a menţinut şi Tal a cîştigat turneul, totalizînd 20 de puncte din 28 partide jucate.

Niciodată încă pînă acuma un turneu al candidaţilor nu a fost cîştigat cu un procentaj atît de ridicat (71,4%). La Budapesta în 1950, Boleslavski şi Bronştein s-au clasat primii cu 66%, Smîslov a învins la Zürich, în 1953, cu 64,2%, iar la Amsterdam, în 1956, cu numai 63,8%. Performanţa lui Tal aminteşte de marile succese ale campionilor trecutului — Lasker, Capablanca, Alehin — ea încununînd o serie aproape neîntreruptă de victorii obţinute la marile concursuri internaţionale din ultimii doi ani.

Şi-acum, să vorbim puţin şi despre „învinşii" turneului. Dar, se poate oare aplica acest termen lui Keres, care pentru a treia oară consecutiv se clasează al II-lea în turneele candidaţilor? Desigur că nu. Keres a jucat în acest turneu mai bine ca niciodată. Cele $18^1/_2$ puncte ale sale reprezintă 66%, un procentaj care în mod normal ar fi trebuit să-i asigure primul loc. Numeroşii simpatizanţi ai lui Keres s-au cam necăjit de repetarea acestui „ghinion", dar pe nedrept. Ca o consolare le-am putea aminti observaţia maliţioasă a marelui Lasker: „Dacă într-un concurs joci foarte bine, te clasezi al doilea. Ca să fii primul, îţi trebuie însă şi puţin noroc..."

Pe locurile III şi IV s-au situat campionul U.R.S.S. T. Petrosian ($15^1/_2$ puncte) şi fostul campion mondial V. Smîslov (15 puncte). Petrosian a realizat cu jumătate de punct mai mult decît la Zürich, în 1953 (15 din 28), deci a jucat normal, corect, la forţa sa reală. Smîslov n-a fost în cea mai bună formă a sa, în special la începutul concursului, dar spre sfîrşit şi-a revenit şi, dacă nu pierdea în ultima rundă, ar fi putut ocupa chiar locul III

Astfel, cei patru reprezentanţi ai Uniunii Sovietice au reuşit să ocupe primele locuri, demonstrînd încă o dată superioritatea indiscutabilă a şcolii şaniste sovietice. Ceilalţi patru participanţi au fost complet depăşiţi. Faptul că un mare maestru de talia lui Gligorici, învingător în numeroase turnee internaţionale, n-a reuşit să realizeze 50% din puncte arată clar tăria excepţională a învingătorilor concursului. În aceste condiţii, cele $12^1/_2$ puncte ale lui Fischer, ţinînd seama de cei 16 ani ai săi, reprezintă un rezultat onorabil, mai ales că a reuşit să termine la egalitate meciurile directe cu Smîslov şi Keres.

Al patrulea turneu al candidaţilor la campionatul mondial de şah de la Belgrad marchează un nou şi mare succes al şahului sovietic. Şi acest succes este pe deplin meritat, fiind rezultatul firesc al atenţiei şi interesului care se acordă şahului în Uniunea Sovietică. Victoria şahiştilor sovietici, preţuită şi aplaudată de întreaga lume a şahului, va constitui încă multă vreme principalul subiect de comentarii şi analize al presei şahiste.

S. Samarian

Dezlegările jocurilor publicate în luna octombrie

NR. 40. „CU ZIMBETUL PE BUZE"

ORIZONTAL: 1) Glumă — Surîs 2) O — Molière — P. 3) Ga — Ridicoli 4) Organ — Nus — R 5) Li — Vad — Stai 6) — Spumos — Act 7) Tar — Piaţă 8) Pocit — Gu — Nc 9) — Fa — Amuzaţi 10) Călătorie — R 11) Animal — Truc.

NR. 41. „AUTUMNALĂ"

ORIZONTAL: 1) Toamnă — Cramă 2) Acri — Strugur 3) — Tămîioasă — C 4) Pocal — Scapă — 5) Ami — Av — A — Ape 6) Rb — Ariana — Am 7) Crizanteme — I 8) — Ivi — Ui — Aman 9) Dealul mare — E 10) E — R — I — Pre — Os 11) Creşte — A — Lac 12) AA — Pavelescu.

NR. 42. „SARE"

ORIZONTAL: 1) Delăsare — Casă 2) Apăsare — Balas 3) Murătură — Ochi 4) Erg — U — Utilă — N 5) — Ai — Rămăşiţe — 6) P — Moare — Renume 7) Inel — So — R — Iar 8) Pa — Atica — Ut — A 9) Enorm — Nacl — St 10) Răni — Saramură.

NR. 43. „LA FIGURAT"

ORIZONTAL: Paparudă — Apă 2) Aramă—Afumat 3) Păpuşi—Icar 4) A—Ar—Măsurat 5) Ga — Gaiţă — ADI 6) Ars — I. — Aţă — It 7) Lipitori — Usa 8) Pădure — Pr — N — 9) Dalila — Arse 10) A—Ali—Căciulă 11) Moţata — Re — Ac 12) Asi — Cicerone

Zile şi nopţi

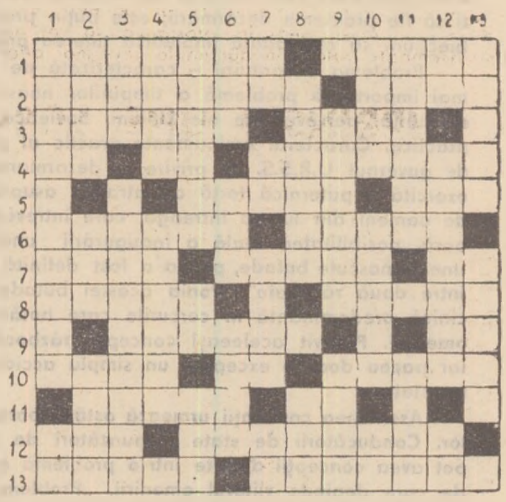

ORIZONTAL: 1) Autorul romanului „Zile şi nopţi" — Acei care au născocit poveştile cunoscute sub numele de „O mie şi una de nopţi" 2) Autorul versurilor: „Ziua scade, noaptea creşte / Şi frunzişul mi-l răreşte" — Noaptea Leningradului, în timpul verii 3) „O mie şi una de nopţi" — Soră cu... lopata 4) S — În oraşul Xeres! — De noapte, în timpul nopţii... 5) Strigăt ascuţit — Diminutiv 6) Eroul unei povestiri din „O mie şi una de nopţi" — „Ultima noapte de dragoste, întîia noapte de război", de Camil Petrescu 7) Leagănul... zilei... — ...şi leagănul... nopţii — Plăcut la sfîrşit! 8) Scriitor brazilian, autorul nuvelei „Prima zi de grevă" — Suflet 9) Compozitor francez, autorul baletului „Noaptea Valpurgiei" — 100-1 pe vremea lui Horaţiu 10) „Calul" lui Ali-Baba din „O mie şi una de nopţi" — El şi încă unu! — Prăjituri... în noapte 11) Cubul din Meca — În soare! 12) Ana, din piesa „Azilul de noapte" de Maxim Gorki, de pildă — Automobile cu etaj 13) „Amurgul zeilor" de Richard Wagner — „O noapte la Veneţia" de Johann Strauss.

VERTICAL: 1) Celebru balet de Rimski-Korsakov, inspirat de „O mie şi una de nopţi" — În rol! 2) Păşune — Afluent al Dunării — Cinema cu ecran lat 3) Nămol — Autorul comediei „O noapte furtunoasă". 4) Varietate de agat — Fondatoarea Cartaginei 5) Mormane de zăpadă — Columb l-a făcut celebru — Goliatul şerpilor 6) O „piesă de harnaşament" într-o... peninsulă în Costa Rica! — Individ — Rudă sau de loc 7) Extremele unui veac! Împrăştiate în noapte! — Jupîn Dumitrache, Rică Venturiano, Veta etc. din comedia „O noapte furtunoasă" — Începutul nopţii! 8) O problemă fără dificultăţi — Un peşte în... sticlă 9) Interpreţii rolurilor din piesa „Învingătorii nopţii", de pildă — „...în noapte", dramă de scriitorul german Berthold Brecht 10) Răpire — Fiica lui Tirezias, slujitoarea lui Apollo, zeul soarelui — Cetatea din urmă! 11) Instrument cu coarde — Solii soarelui 12) Bebe! — Celebru — Şi latineşte 13) „Noapte de-..." poezie de G. Topîrceanu — Scriitor bulgar, autorul volumului „Zile şi oameni".

Problema nr. 1 a actualităţii

Făcînd un larg tur de orizont al situaţiei internaţionale, N. S. Hruşciov a declarat, de la tribuna Sovietului Suprem, că încordarea în relaţiile dintre state a slăbit considerabil, iar perspectivele de întărire a păcii în lumea întreagă au devenit mai favorabile. Ecoul puternic produs în Occident de cuvîntarea premierului sovietic şi satisfacţia unanimă cu care a fost primită îndeosebi aprecierea sa despre perspectivele statornicirii unei păci trainice sînt mărturii în favoarea îmbunătăţirii situaţiei internaţionale.

Este evident pentru oricine că, în ultima vreme, dar mai ales de la vizita lui N. S. Hruşciov în S.U.A., s-a produs o schimbare de mentalitate în Occident.

Această nouă atitudine care denotă o adaptare la realitate este efectul direct al creşterii colosale a prestigiului Uniunii Sovietice şi al întregului lagăr socialist. Recunoaşterea unanimă că Uniunea Sovietică este o mare putere mondială a dus în mod inevitabil la concluzia că îmbunătăţirea relaţiilor cu U.R.S.S. a devenit o condiţie imperativă pentru ieşirea din impasul actual, plin de primejdii grave pentru întreaga omenire.

Nu fără eforturi de acomodare din partea statelor occidentale a început să fie admis şi principiul coexistenţei, chiar dacă anumite personalităţi din Apus mai au încă rezerve în această privinţă, neputîndu-se lepăda aşa de uşor de vechile concepţii.

O consecinţă de mare însemnătate a acestei evoluţii pe arena mondială a fost înţelegerea Hruşciov-Eisenhower, potrivit căreia toate problemele internaţionale trebuie să fie rezolvate nu prin folosirea forţei, ci prin mijloace paşnice — pe calea tratativelor. Această înţelegere a determinat adeziunea preşedintelui S.U.A. la teza susţinută în ultimii ani cu atîta tenacitate de către U.R.S.S. cu privire la utilitatea conferinţelor la nivel înalt pentru găsirea căilor restabilirii încrederii între state şi pregătirea terenului favorabil soluţionării principalelor probleme în litigiu.

În momentul de faţă ne aflăm, s-ar putea spune, în ajunul primei conferinţe de acest gen. Toate părţile sînt de acord că întîlnirea şefilor de guverne trebuie să aibă loc, dar există încă unele obiecţiuni din partea generalului de Gaulle atît asupra datei, cît şi asupra caracterului pe care trebuie să-l aibă viitoarea conferinţă.

Mulţi comentatori de presă din Apus speră că la întrevederile Hruşciov—De Gaulle, care ar urma să aibă loc — după afirmaţiile presei pariziene — în primele zile din ianuarie 1960, să fie înlăturate şi aceste obiecţiuni, deschizîndu-se calea liberă pentru convocarea neîntîrziată a conferinţei la cel mai înalt nivel.

În cuvîntarea sa, N. S. Hruşciov a obiectat împotriva punctului de vedere susţinut de către unii oameni de stat din Occident care îşi exprimă părerea că conferinţa şefilor de guverne trebuie ţinută atunci cînd principalele probleme litigioase vor fi rezolvate în prealabil şi că numai în acest caz întîlnirea şefilor de guverne va fi eficientă. Dacă principalele probleme s-ar rezolva pînă la întîlnirea şefilor de guverne, — a continuat, ironic, N. S. Hruşciov — atunci aceasta ar fi o întîlnire nu pentru rezolvarea problemelor actuale, ci pentru a prinde împreună peşte, a audia concerte şi altele, adică pentru a petrece în mod plăcut timpul.

Pe de altă parte, declarînd că, printre problemele care ar trebui să fie discutate la viitoarea conferinţă locul cel mai important trebuie să revină problemei dezarmării, N. S. Hruşciov a inlesnit şi mai mult realizarea anticipată a unui acord asupra punctului nr. 1 de pe agenda conferinţei. Deşi mai există încă anumiţi lideri din Vest care ar dori ca singurul punct de pe ordinea de zi să fie problema dezarmării, este puţin probabil ca asemenea obiecţiuni să mai poată împiedica ţinerea primei conferinţe.

Problema dezarmării — caracterizată de N. S. Hruşciov ca cea mai importantă problemă a timpurilor noastre — a intrat, graţie eforturilor perseverente ale Uniunii Sovietice, pe făgaşul soluţiilor practice. Caracterul eminamente practic al propunerilor prezentate de guvernul U.R.S.S. cu privire la dezarmarea generală şi totală exercită o puternică forţă de atracţie asupra sutelor de milioane de oameni din lumea întreagă, care întrevăd acum, pentru prima oară, posibilitatea reală a inaugurării unei ere a păcii. Potrivit unei cunoscute butade, pacea a fost definită ca „un intermezzo scurt între două războaie". Ironia acestei butade trădează concepţia cinică predominantă în cercurile care hotărau în trecut destinele omenirii. Potrivit aceleeaşi concepţii, războaiele ar constitui regula iar pacea doar o excepţie, un simplu accident în raporturile dintre state.

Asemenea concepţii urmează astăzi soarta tuturor anacronismelor. Conducătorii de state răspunzători de soarta popoarelor nu pot avea concepţii diferite într-o problemă ca aceea a dezarmării, de care depinde viitorul omenirii. „Problema dezarmării — subliniază N. S. Hruşciov — nu mai este acum un simplu obiect de tratative între diplomaţi şi de studiu pentru experţi, ci cea mai importantă problemă a luptei sociale la care participă majoritatea covîrşitoare a omenirii".

Făcînd din problema dezarmării problema nr. 1 a actualităţii, guvernul sovietic nu va slăbi de loc eforturile pentru a se încerca la viitoarele întîlniri dezlegarea acelor „noduri" — unele cu adevărat „gordiene" — rămase moştenire de pe urma celui de al doilea război mondial: încheierea tratatului de pace cu Germania şi reglementarea situaţiei anormale din Berlinul occidental.

N. S. Hruşciov a subliniat în faţa Sovietului Suprem că guvernul sovietic doreşte să consolideze destinderea realizată în relaţiile internaţionale şi s-o vadă transformîndu-se într-o pace trainică. Căile care pot duce de la începutul de destindere la lichidarea totală a încordării au fost indicate şi de data aceasta de şeful guvernului U.R.S.S. În fond, ele se bizuie pe ideea leninistă a coexistenţei paşnice. Mulţi dintre cei care n-ar fi admis-o nici în ruptul capului în urmă cu cîţiva ani, au ajuns să recunoască astăzi că ea a devenit un imperativ al vieţii. Oameni politici, gînditori de seamă sau pur şi simplu omul de pe stradă din Apus, ştiu acum că omenirea are de ales între coexistenţă şi nici un fel de existenţă. E de mirare oare că aproape unanimitatea optează pentru prima alternativă?

M. Mihail

Spre o lume fără arme!

desen de **I. Şaţko**

Voltaire şi filozoful de la Harvard

Consecinţele marilor evenimente internaţionale nu pot fi întru totul previzibile, aşa cum nu pot fi imediat evaluate consecinţele unor mari realizări dintr-o ramură sau alta a ştiinţei şi culturii.

Cine ar fi prevăzut că ruina Spaniei din urmă cu trei veacuri se va datora imensului domeniu colonial pe care l-a acaparat în urma marilor descoperiri geografice? Au intuit contemporanii gînditorilor Renaşterii urmările explozive ale ideilor la apariţia cărora fuseseră martori? Sau ar fi îndrăznit cineva, la naşterea teoriei relativităţii, să întrevadă masacrul de la Hiroşima?

Intrebările au un sens pur retoric. La ultima dintre ele putem da chiar noi un categoric răspuns negativ. Iar pentru primele două stau mărturie cercetările sociologilor şi istoricilor, care au început să mediteze asupra fenomenelor respective multe veacuri după apariţia şi consumarea lor. Aşa cum se va întîmpla probabil şi cu unele din evenimentele zilelor noastre.

Să luăm, de pildă, planul sovietic de dezarmare generală şi totală. El este consecinţa unui întreg şir de transformări uluitoare în domeniul ştiinţelor exacte şi al politicii contemporane. De aceea a şi avut un puternic ecou şi consecinţe profunde asupra întregului curs al vieţii internaţionale. După prezentarea lui s-au produs serioase revizuiri de poziţii în problema coexistenţei paşnice; s-au făcut multe calcule în legătură cu avantajele materiale şi morale ce-ar putea decurge din transformarea săbiilor în pluguri; la O.N.U. s-a petrecut un eveniment unic: totalitatea membrilor acestui for internaţional şi-au pus iscălitura, în calitate de coautori, pe proiectul comun de rezoluţie în problema dezarmării generale şi totale.

Dar, ca orice eveniment epocal, nimeni n-a putut să prevadă totalitatea implicaţiilor lui. Situaţie absolut firească şi în ordinea normală a lucrurilor. Pentru că într-adevăr ar fi fost imposibil să presupunem că unii dintre ideologii războiului rece şi ai cursei înarmărilor, simţind şi ei necesitatea înnoirii argumentelor, vor apela la ideile clasicilor marxism-leninismului. Nu e nici o eroare. Am notat exact: ideile clasicilor marxism-leninismului. Au renunţat peste noapte la teoriile răposatului Dulles, au devenit surzi la discursurile generalului Norstadt şi ale fostului preşedinte Truman, ancorînd grabnic în portul, pînă mai ieri hulit, al marxismului. Putem spune cu toată certitudinea că aceasta e doar una din primele consecinţe imprevizibile ale marelui eveniment pe care îl reprezintă planul sovietic de dezarmare generală şi totală. Armura cruciaţilor moderni ai cavalcadei înarmărilor s-a năruit în contact cu planul amintit. Era nevoie de un nou blindaj teoretic şi în ţara „tuturor posibilităţilor" s-a înfăptuit minunea.

Ziarul „Chronicle" din San Francisco a publicat un articol: „Consecinţele neprevăzute ale păcii". Articolul afirma răspicat şi fără teamă de ridicol că Statele Unite nu pot accepta programul de dezarmare întrucît „marxismul afirmă că sistemul capitalist se menţine cu ajutorul războiului şi al pregătirilor de război". E drept, semnatarul pare a fi un ilustru anonim.

Dar iată că acelaşi argument apare şi într-un ziar important ca „New York Times". De astădată el ne este furnizat de un membru al corpului didactic de la o universitate celebră: Harvard. Profesorul Robert F. Wolf îşi propune să răspundă la o întrebare gravă: „Statele Unite doresc cu adevărat dezarmarea, chiar şi în condiţiile unui sistem perfect de control şi garanţii?" Raţionamentele universitarului nu sînt prea complicate şi se reduc la următoarele: Statele Unite doresc dezarmarea, dar n-o pot înfăptui. Se află, cum s-ar zice, în faţa unei dileme tragice. Intenţiile sînt pioase, dar consecinţele dezarmării sînt catastrofale şi nimeni nu se poate hazarda într-o asemenea aventură. Ce se vor face fabricanţii de maşini electronice, de avioane militare, cele două milioane de demobilizaţi, studenţii academiilor militare eventualitatea renunţării cursa înarmărilor? se întreabă profesorul şi se vede silit să ajungă şi el la... Marx. „Autorul „Capitalului", arată Robert F. Wolf, a demonstrat că „înflorirea capitalismului este posibilă numai datorită profiturilor de război". Profesorul de la Harvard este, însă, un om cu obligaţii multiple şi de aceea, în continuare, afirmă că de fapt capitalismul a ieşit din „acel stadiu cînd depindea de expansiunea imperialistă". Cum rămîne atunci cu argumentele pretinse în favoarea cursei înarmărilor? „Dacă ar fi trăit astăzi, conchide grav filozoful de la Harvard, Marx ar fi introdus fără îndoială un amendament la teoria sa, care ar fi sunat astfel, în noua redactare: „capitalismul înfloreşte numai în condiţiile pregătirilor de război, indiferent dacă războiul are sau nu are loc".

Am fi fost tentaţi să încercăm o contrademonstraţie teoretică prin care să dovedim că între cursa înarmărilor şi bazele teoretice ale marxismului nu este nici o legătură. Domnul Wolf ne-a uşurat, însă, sarcina, cu presupunerile sale. Să-l apărăm pe Marx de ceea ce ar fi spus dacă trăia în zilele noastre?...

Luînd cunoştinţă de amendamentul solicitat de profesorul de la Harvard ne am amintit însă de un aforism al lui Voltaire, care sună astfel: „In filozofie trebuie să ne ferim de ceea ce credem că putem înţelege prea uşor, ca şi de lucrurile pe care nu le înţelegem". Domnul Robert Wolf are evident dreptul să-l amendeze şi pe bătrînul Voltaire, care şi-a aşternut meditaţiile filozofice în urmă cu aproape 200 de ani. Noi nu ne putem permite însă, acest lux. Resemnaţi, trebuie să ne declarăm în cazul de faţă întru totul de acord cu prima parte a aforismului. Prea se înţelege uşor filozofia profesorului de la Harvard...

Paul Granea

SĂPTĂMÎNA